

Die Gaste

Sayı: 20 / Ocak-Şubat 2012

Vladimir Kličko'dan Nazan Eckes'e "SAG'S AUF DEUTSCH" ("ALMANCA SÖYLE")

Daha bir yıl önce "Raus mit der Sprache. Rein ins Leben" adlı kampanyayla dışarı uzattıkları dillerini Alman bayrağının renklerine boyatan ünlülerin (bkz. *Die Gaste*, Sayı: 14) dillerindeki boya kurumamışken, "Sag's auf Deutsch" sloganı altında yeni bir kampanya başlatıldı.

RTL Genel Yayın Yönetmeni Peter Kloppel'in girişiminde başlatılan ve muhtemelen Almanca öğrenmeye özendirme amaçlı "Sag's auf Deutsch" reklam kampanyasında, Almanya'da başarılı olduğu kabul edilen göç kökenli dizi oyuncusu, sporcu, politikacı, manken ve sunucuların görüşlerine yer veriliyor. Bu yeni kampanyada, Dr. Lale Akgün, Nazan Eckes, Erdoğan Atalay, Bülent Ceylan ve Vladimir Kličko gibi ünlüler de yer alıyor.

İyi Almanca bilmeyenlerle dalga geçmekten kendilerini alıkoyamayan RTL'in bu "örnek" göçmen kökenli ünlüleri, RTL'in kampanya reklam spotlarında farklı tecrübelerini aktardılar. Örneğin, Erdoğan Atalay, "Hey gib mal Konternummer oder was?" (Hey Moruk, banka hesap numaranı ver yoksa ne?) derken, Bülent Ceylan "Hey Alter, ich weiss, wo dein Haus wohnt!" (Hey Moruk, evinin nerede oturduğunu biliyorum!) şeklinde Almanca "mesajlar" veriyor. Fernanda Brando ise, "Hey, ich gehen" ve "du auch Deutsch" ("Hey, ben gitmek" ve "sen de Alman") demekle yetindi.

En "cezp edici tecrübe" ise, bir Türk restoranındaki mönüde bulunan yemeklerin Almanca çevirisinde en az 50'den fazla hatanın bulunmasından yakınan Nazan (Eckes) hanımınki görünüyor. Sarah Nuru ise, Almancasının ne kadar iyi olduğunu şu tekerleme ile kanıtıyor: "Zehn zahme Ziegen zogen zehn Zentner Zucker zum Zoo."

Elbette "Almanca öğrenmek"ten söz edilen bir yerde, "entegrasyon" da fazla uzakta olamaz! Göçmen kökenli ünlülerimiz, "dil ve hayat bilgisi dersi" verdikten sonra, sözü dönüp dolaştırıp "entegrasyon"a getiriyorlar.

Nazan Eckes ve Vladimir Kličko'dan bazı kesitler:

Moderatör (Almanca): "Nazan, Vladimir, siz 'Sag's auf Deutsch' kampanyasını destekliyorsunuz. Neden bunu yapıyorsunuz, amacınız nedir?"

Nazan Eckes (elbette Almanca): "Ben de Türk kökenli olduğumdan ve de ikidilli ve ikikültürlü yetiştiğimden dolayı, bu beni ayrıca ilgilendiren bir konu."

Vladimir Kličko (elbette Rusça değil): "Dünyamız globalleşiyor. Çoğu insan şu ya da bu ülkede yaşamaya kendileri karar veriyorlar. Elbette seçtikleri ülkelerde entegre olmaları gerekiyor. Entegre olmadıklarında, kapalı toplumlarda yaşıyorlar ve dış dünyayla bağlantıları kesiliyor. Böyle insanlar ve aileler o ülkeye hiçbir şey kazandırmıyorlar."

Moderatör (Almanca): "Sag's auf Deutsch' sloganını düştüğünüzde, gözünüzde belirli bir hedef kitlesi canlanıyor mu?"

Nazan Eckes (elbette Almanca): Bu hedef kitle, Almanya'da yaşayan ve toplumda yerini almak isteyen herkesi kapsıyor. Benim hedef kitlem ikinci, üçüncü hatta dördüncü nesil Türk kökenli göçmenler.

Vladimir Kličko: "Buraya gelenler, değişik ülkelerden, toplumlardan, kültürlerden gelmişler. Dünyada neler olup bittiğini sadece Rus, Ukrayna ve Türk televizyonlarından değil de, örnek olarak radyodan da dinlemeleri gerekiyor. Ayrıca yaşadıkları ülkede, yani Almanya'da neler olup bittiğini anlamaları gerekiyor."

Moderatör (Almanca): "Yaşlı göçmenlerin çoğu kendi dünyalarında yaşıyorlar ve şunu söylüyorlar: 'Yaşadığım ortamda az da olsa bildiğim Almancayla ihtiyaçlarımı karşıyorum. Bir şekilde işimi hallediyorum'. Bunu anlayışla karşılıyor musunuz? Bu kampanyayla bu insanlara da ulaşmayı amaçlıyor musunuz?"

Nazan Eckes (elbette Almanca): "Öncelikle kendi toplulukları içerisinde yaşayan bu insanlara ulaşmasını istiyorum. İnsanların kendi dünyalarına çekilip sadece Türk bankalarına gitmelerini, Türk yemeklerini, Türk marketlerini... doğru bulmuyorum ve hiçbir zaman da desteklemedim."

Vladimir Kličko: "Ama yemekler süper, değil mi?"

Nazan Eckes (elbette Almanca): "Tabii ki süper. Fakat bunun Almanya ile ilgisi yok. Bu bir ülkenin yani Almanya içinde Türkiye olması gibi bir şey."

5 Ulusal Entegrasyon ya da İçselleştirici Kent Toplumu

Prof. Dr. Wolf BUKOW

Entegrasyon politikasına yeniden yansayan homojen devlet hayali, topluma dizginlenememiş bir ırkçılığı, sonra da faşizmi getiren ve hatta yeni-muhafazakarlık varyasyonu bugüne kadar pratikte yüzleşmemizi engelleyen o eski Alman Ulusal Devlet hayalidir.

8 Entegre Olma Özürlü mü, Entegre Etme Özürlü mü?

Av. Asuman ÖKTEM

Sanki masal gibi... Bir varmış, bir yokmuş, deve tellal iken, pire berber iken, bir ülkede yaşayan insanlar, geçim zorluğu yüzünden, kendi ülkelerinden kalkıp dünyanın bir başka ülkesine çalışmak için göç etmişler.

11 Kapsayıcılık (Inklusion) mı, Bütünleşme (Integration) mi?

Dr. Hakan AKGÜN

Son zamanlarda, *Die Gaste*'nin Kasım/Aralık 2011 sayısında da görüldüğü gibi, kapsayıcılık veya kapsayıcı eğitim anlayışı akademisyen çevrenin Almanya gündeminde giderek yerini almakta.

14 Entegrasyon Yerine Kültürlerarasılık!

Prof. Dr. Wolfgang SCHNEIDER

Birbiri hakkında bilgi sahibi olmak ve anlayış göstermek, toplum içerisinde şiddetten arınmış bir ortak yaşamın başlıca önkoşullarıdır. Böylece izlenecek yol belirlenmiştir: Kültürlerarası görevler üzerinden kültürlerarasılığa geçiş.

Vladimir Kliçko: "Little Turkey."

Nazan Eckes (elbette Almanca): "Little Turkey. Jaal!"

Vladimir Kliçko: "Bunların hepsi iyi. Fakat insanların iletişim kurmaları gerekiyor. Eğer biz Almanca bilmeseydik, şimdi burada iletişim kuramazdık. Senden rica etsem, bizi izleyen Türklere "Türkçe" olarak Almanca öğrenmelerini söyler misin? Yoksa burada ne konuştuğumuzu anlamayacaklardır, değil mi?"

Nazan Eckes (elbette Almanca): "Şimdi mi söyleyeyim?"

Vladimir Kliçko: "Evet, şimdi. Ben de sonra Rusça söyleyeceğim!"

Nazan Eckes (kaçınılmaz olarak Türkçe ve parmağını uzatarak): "... Tamam. Tüm seyircilere merhaba. Biz şimdi burada nerede, ya niçin oturuyoruz? Tabii ki hepimize motivasyon vermek için. Lütfen hepimiz Almanca öğrenin. Almanca konuşalım. Vladimir Kliçko Almanca konuşuyor, ben Almanca konuşuyorum, sen de Almanca konuş."

Elbette iletişim ve reklam uğruna Türkçe de konuşur!

Değişik kültürlerden ve ülkelerden ünlü insanların bulunduğu bu spotlarda, genelde "bütün göçmenler" algısı yaratılmaya çalışılırken, özelde ise, Türkiyeli göçmenlerin odak noktası olduğu göze

çarpmaktadır.

Bütün spotlarda (özellikle Nazan Eckes'in Türkçe konuşması) sanki bütün yabancıların (okula gidenler dahil) hiç Almanca bilmedikleri izlenimi uyandırılıyor.

Bu kampanyalar hep aynı noktada kesişmektedir: Almanca öğrenmek, Almanca konuşmak, Almanlara entegre olmak, Alman yasalarına saygılı olmak vb.. Böyle kampanyalarla sanki birşeyler yapılmış izlenimi verilmekte, fakat gerçekte ise, bir arpa boyu yol kat edilmemektedir. Yapılanlar "reklam"dan öteye geçmemektedir. Ama bir işlevi daha vardır: Göçmenler sorununu, yabancılar sorununu sürekli Almanya'nın gündeminde tutmak.

Üstelik bu kampanyaların "hedef kitlesi" olan Türkiyelilerin ülke tarihi de unutulmaktadır. Bu öyle bir tarihtir ki, 1950'lerde, DP iktidarı döneminde, "Vatandaş Türkçe Konuş" kampanyaları yürütülmüş ve sonucunda 6-7 Eylül 1955'te İstanbul'da, başta Rumlar olmak üzere azınlıklara yönelik tahrip ve yağma hareketi gerçekleşmiştir.

Elbette reklam kampanyalarıyla insanları bir şeyleri tüketmeye özendirmek olanaklıdır, ama önemli olan neyin tüketildiğidir!

DIE GASTE

İki AYLIK TÜRKÇE GAZETE

TÜRKISCHE ZEITUNG

ERSCHEINUNGSWEISE: ALLE ZWEI MONATE

Unentgeltlich

Herausgeber: Initiative zur Förderung von Sprache und Bildung e.V.

DİL VE EĞİTİMİ DESTEKLEMEK İÇİN İNİSİYATİF e.V.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

ViSdP/Chefredakteur:

ZEYNEL KORKMAZ

(Duisburg/Essen Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü)

YAYIN YÖNETİMİ/REDAKTION:

ENGİN KUNTER (Doktorandin)

GÜLDEN GÜNGÖR

OZAN DAĞHAN

Posta Adresi:

Postfach 10 30 03

40021 Düsseldorf

İnternet Adresi:

www.diegaste.de

E-Posta/Mail:

diegaste@yahoo.com

Dizgi/Layout: Die Gaste Verlag

Baskı/Druck: Hürriyet-Deutschland

Die Gaste Yayın Yöneticilerinden
Ozan Dağhan'ın
Abisi

Saygın ve Aydınlik İnsan

RAĞBETTİN DAĞHAN'I

(12 Mart 1963-...)

Yitirdik.

Işık içinde yatsın.

Tüm Die Gaste Çalışanları

İÇERİK

Çok Dillilik Alanında Kullanılan Terimlere Eleştirel Bir Bakış	3	Prof. Dr. İnci Dirim
Batı Avrupa'da Irkçılık Neden Yaygınlaşıyor?	4	Doç. Dr. Kutlay Yağmur
Ulusal Entegrasyon ya da İçselleyici Kent Toplumu	5	Prof. Dr. Wolf-D. Bukow
Gelişmeyen Kültür ve Dil Sorunsalı	6	Nuri Öcal Altanay
NPD'nin Kapatılması İçin Önkoşulları Farklı Yeni Bir Dava!	7	Prof. Dr. Christoph Butterwegge
Entegre Olma Özüllü mü, Entegre Etme Özüllü mü?	8	Av. Asuman Öktem
Eşitsiz Eğitim Sistemlerine Karşı Hiçbir Şey Yapılamaz (mı)?	9	Erol Karayaz/Prof. Dr. Claus Melter
Kapsayıcılık (Inklusion) mı, Bütünleşme (Integration) mi?	11	Dr. Hakan Akgün
Söyleşiler IX	12	Koral Okan
Göç Araştırmalarında Yeni Yönelimler: Ulus-Ötecilik Araştırmaları	13	Derya Özkul
Entegrasyon Yerine Kültürlerarasılık!		
Sanat Alanındaki Gecikmiş ve Gerekli Reformlara İlişkin Düşünceler	14	Prof. Dr. Wolfgang Schneider
Kitap Duyurusu	15	Die Gaste
Organize Seri Cinayetler ve Banka Soygunları: (NSU)	16	Die Gaste

Çok Dillilik Alanında Kullanılan Terimlere Eleştirel Bir Bakış

Viyana Üniversitesi Prof. Dr. İnci DİRİM

Resmi dili Almanca olan ülkelerde çok dillilik ile ilgili akademik çalışmalarda, toplumsal ve güncel tartışmalarda bir terim kargaşası yaşanmaktadır. "Erstsprache" (İlk Dil) ve "Muttersprache" (Anadili) terimleri buna bir örnektir.

Göçmen kökenli çocukların öğrendikleri göçmen dili söz konusu olduğunda, hangi terimin daha uygun olduğu genellikle bilinmemektedir. Bu durum, kullanılan diğer terimler de dikkate alındığında, daha da karmaşık bir hale gelmektedir. Aşağıda sık kullanılan belli başlı kavramlar verilmekte ve kısaca açıklanmaktadır.

Erstsprache (İlk Dil): Bu terim daha çok psikolengüistik açıdan kullanılmaktadır. Söz konusu olan, bir çocuğun ilk öğrendiği dildir. Çeşitli araştırmalara göre üç yaşına kadar öğrenilmiş olan dil veya diller, ilk dil(ler) olarak kabul edilmektedir. Bu diller üç yaşından sonra öğrenilmeye başlanan diller için bir temel oluşturmaktadır. Zaman akışı içerisinde bir kişinin ilk öğrendiği dili kullanmama nedeniyle unutulması veya başka bir dili daha iyi derecede öğrenmesi mümkündür. Böyle bir durum söz konusu olsa da, ilk dil olarak öğrenilen dil(ler) değişmez. Bu demektir ki, ilk dilin en iyi bilinen dil olması şart değildir. Eğer göçmen ailelerin çocukları yaşamalarının ilk üç yılında sadece bir göçmen dilini, örneğin Türkçeyi öğrenmişlerse, ilk dillerini bu göçmen dili teşkil eder. Ancak, evde baskın olarak konuşulan dil göçmen dili olsa dahi, göçmen aile içinde büyümekte olan çocuklar, okula gitmekte olan büyük kardeşleri, akraba ilişkileri, komşuluk ilişkileri ve başka nedenlerden dolayı Almanca'yı az veya çok öğrenmektedir. Bu takdirde bu çocukların ilk dili iki dil, örneğin Türkçe ve Almanca olacaktır. Bu durum evlerinde azınlık dilleri konuşulan çocuklar için de geçerlidir. İlk dil terimi eski metinlerde kişi için en önemli dil anlamında da kullanılmaktadır, ancak bu yaygın kullanım değildir.

Zweitsprache (İkinci Dil): Psikolengüistik açıdan bakıldığında burada yine dillerin hangi sıralamaya göre öğrenildiği ön plana çıkmaktadır. Üç yaşından sonra günlük hayatta öğrenilmeye ve konuşulmaya başlanan dil, ikinci dil olarak tanımlanır. Örneğin eğer bir çocuğun evinde hemen hemen sadece bir göçmen dili kullanılıyorsa bu dil ilk dili, ana okulunda öğrenilen dil ise, ikinci dili teşkil eder.

"*Deutsch als Zweitsprache*" (İkinci Dil Olarak Almanca) terimi buna göre aslında mutlak bir doğrulukta kullanılmamaktadır, çünkü, yukarıda da belirtildiği gibi, çocukların çoğu Almanca'yı öğrenmeye üç yaşından önce başlamaktadır. Buradan çıkarılacak sonuç, terimlerin günlük hayatta ve bilimsel alanda yeterince net olarak kullanılmadıklarıdır. Yerleşmiş bir kavramı değiştirmek de çok zordur; belki de bu iki terimin tartışılmasından çıkarılacak sonuç, eğer bir çocuğun dil destek dersleri için veya dil terapisinden dolayı ilk dilinin hangisi olduğu sorusu sorulduğunda, yukarıdaki bilgiye göre yanıt verilmesidir.

Fremdsprache (Yabancı Dil): Yabancı diller okullarda veya kurslarda öğretilen, öğrencilerin günlük yaşamlarında hemen hiç karşılaşmadıkları ve belki de hiç bir zaman kullanmayacakları dillerdir. İngilizce'nin yabancı dil olarak kabul edilip edilmemesi tartışma konusudur, çünkü çocuklar ve gençler en azından internet kullanımından ve yaygın müzik kültüründen dolayı okul dışı ortamlarda da İngilizce'yi kullanmaktadır. Bu durum Almanya'da öğretilen diğer yabancı diller, örneğin Fransızca için geçerli değildir. Önemli olan, Türkçe ve diğer göçmen dillerinin yabancı dil olmadıklarının anlaşılmasıdır. Almanca da göçmen kökenli çocuklar için bir yabancı dil değildir. Hem Almanca, hem de göçmen dilleri, göçmen kökenli çocukların sosyalleştirildikleri diller olduğu için kişilik gelişimlerinde büyük rol oynamaktadır, yabancı bir dilin bu tür bir etkisi olduğunu ileri sürmek mümkün değildir.

Muttersprache (Anadili): Anadili terimi, yukarıda tartışılan terimlere göre daha az bariz bir terimdir. Örneğin yetimler yurdunda büyüyen çocuklar, yanlarında anneleri olmadığı halde doğal olarak çevrelerinde konuşulan dili öğrenirler ve bu dil anadili olarak görülmektedir. Bunun gibi "anadili" teriminin tam olarak uymadığı çeşitli durumlar söz konusu olmaktadır. Göçmen kökenli çocukların konuştuğu göçmen dilinin bu çocukların anadili olduğunun kabul edilmesi, söz konusu çocukların birçoğu için neredeyse aynı derecede önemli bir sosyalleşme dili olan Almanca'nın onların dili olarak görülmemesi, hatta onların bir tür dışlanması anlamına

gelecektir. Almanca'yı da kendi dili olarak benimsemiş bir çocuğa Almanca'nın anadili olamayacağını dolaylı yolla da olsa (ısrarla) söylemek, bu çocuğu ötekileştirmek anlamına gelecektir. Bu nedenle bu terimi kullanma konusunda çok dikkatli davranılması gerekir. Anadili terimi belki de bir insanın bir dile olan duygusal bağını göstermek amacıyla kullanılacak bir terim olarak kabul edilebilir.

Familiensprache (Aile Dili): Bu terim, "anadili" teriminin belirsizliğinden dolayı geliştirilmiştir. Kuzey Avrupa ülkelerinde ailelerde kullanılan diller için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Herkunftssprache (Köken Dili): Bu terim de yaygın olarak kullanılan bir terimdir, örneğin Türkçe'de "Anadili Dersleri" denilen dersler, Almanca'da "*Herkunftssprachlicher Unterricht*" olarak da adlandırılmaktadır. Ancak, bu terim sosyal bilimciler tarafından eleştirilmektedir. Eleştirilen nokta, bu terimle insanlara ırk kavramına kadar dayanabilen bir kategoriye bakıldığı öne sürülmektedir. "Köken Dili" kavramına yapılan bu eleştiri, kanımca haksız sayılmaz. İkinci veya üçüncü nesilde Almanya'da yaşayan bir çocuğun kökeni acaba nedir? Bu çocuklara –bazıları geldikleri ülke olarak görülen ülkeyi hiç görmemişlerdir– "göçmen kökenli çocuk" denmesinin ne derece doğru olduğu çok tartışılır bir konudur.

Migrantensprache (Göçmen Dili): Bu terim, yukarıda sözü konusu olan terim kargaşalarına sıklıkla bir çözüm getirebilmektedir. Ancak, günümüzde göçmen kökenli olmayan kişilerin de arkadaş veya komşuluk ilişkilerinden dolayı Türkçe, Rusça vb. dilleri öğrenip konuştukları dikkate alındığında "*Migrationssprache*", yani "göç dili" terimini kullanmak daha doğru olacaktır. "*Migrationssprache*" terimiyle, göçten dolayı Almanya'da yerleşmiş diller ifade edilmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında, doğru terim kullanımının çok zor, belki de mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle terim kullanımında eleştirel yaklaşımın önemi ortaya çıkmaktadır. Günlük ve bilimsel dilde yerleşmiş terimleri değiştirmenin çok zor olmasından, bu terimlerin ardındaki kavramları eleştirel bir bakışla incelemenin ve tartışmanın gerekliliği daha belirgin bir şekilde anlaşılmaktadır.

Resmi dili Almanca olan ülkelerde çok dillilik ile ilgili akademik çalışmalarda, toplumsal ve güncel tartışmalarda bir terim kargaşası yaşanmaktadır. "Erstsprache" (İlk Dil) ve "Muttersprache" (Anadili) terimleri buna bir örnektir.

Göçmen kökenli çocukların öğrendikleri göçmen dili söz konusu olduğunda, hangi terimin daha uygun olduğu genellikle bilinmemektedir. Bu durum, kullanılan diğer terimler de dikkate alındığında, daha da karmaşık bir hale gelmektedir.

Batı Avrupa'da Irkçılık Neden Yaygınlaşıyor?

Doç. Dr. Kutlay YAĞMUR Hollanda/Tilburg Üniversitesi Öğretim Üyesi

Almanya, Hollanda, Norveç, Danimarka gibi ülkelerde yükselen ırkçılığın derinlemesine tartışılması ve nedenlerinin çok iyi anlaşılması gerekiyor. Bu tartışmayı yaparken elbette tüm Batılıları bir kefeye koyma gibi bir hataya kesinlikle düşülmemesi gerekir. Aydınlanmanın ve insan haklarının beşiği olan Avrupa medeniyetini yargılamak gibi bir niyetimiz olamaz. Ancak uzun yıllardır Batı Avrupa'da yükselen ırkçılık ve nedenlerini iyi anlamamız gerekmektedir. Bu saldırıların kaynağını anlayarak gerekli önlemlerin alınması için bir farkındalık geliştirebilir ve ilgili toplumsal kesimlerle irtibatımızda düşüncelerimizi ifade edebiliriz. Dolayısıyla da Batı Avrupa'da yaşayan Türkler olarak daha huzurlu ve mutlu bireyler olabiliriz. Sonuçta yaşamın en önemli emellerinden birisi barış ve huzur içinde diğer insanlarla uyum içerisinde hayatımızı sürdürmektir.

Almanya'da Nazi ruhlu faşistlerce işlenen cinayetler insanlığın bir kez daha kanını dondurdu. Tek amacı çocuk-çocuğunun rızasını kazanmak olan ve geç saatlere kadar çalışan dönerciler cinayete kurban gittiler. Bu insanların en önemli ortak noktası Almanya'da "yabancı" olmalarıydı. İnsanları farklı etnik veya dini kökene sahip oldukları için öldürebilen ruhun hastalığı çok tehlikelidir. Bu hastalık tarih boyunca tüm insan kitleleri arasında görülmüştür. İğneyi kendimize batıracak olursak, Maraş'ta sırf Alevi oldukları için çocuk katledilen insanları unutmayalım. Aynı şekilde Sivas ve Çorum katliamları yakın tarihimizin acı olaylarıdır. Nitekim daha 1993 yılında Sivas Madımak Oteli vahşetini hiç unutmayalım. Farklı inanç ve görüşlere sahip olduğu için başkalarını öldüren zihniyetin de bu Nazi zihniyetinden farkı yoktur. Sırf kendinden farklı etnik köken veya dini inanca sahip olduğu için diğerini öldüren zihniyet insanlığın yüz karasıdır. Dini veya etnik temellere dayanan ırkçılığın tüm insanlığın ortak sorunu olduğunu kabul etmemiz gerekiyor. Evlerde ve okullarda ayrımcılığa karşı eğitim verilmediği sürece; devletlerin ırkçılığa karşı somut önlemler almadığı sürece bu vahşet farklı kılıf ve içerikte devam edecektir. Önemli olan ırkçılığın ve ayrımcılığın insanlığın ortak düşmanı olduğunu kabul etmek ve bu doğrultuda ortak mücadele vermektir. Yaşanan sorunların sadece aşırı gruplardan kaynaklandığını öne sürmek sorunun ciddiyetini inkâr etmektir. İnsanları dil, din, etnik köken ve ten rengi konusunda ayrıma tabii tutmak ırkçılıktır. İnsanlar arasındaki farklılıklardan yola çıkarak toplum içerisinde nefret yaymak ve bir grup insanı hor görmek kabul edilemez.

Son dönemde Almanya'da ortaya çıkarılan organize cinayetleri işleyenler mutlaka hasta insanlardır. Akıl sağlığı normal hiçbir kişi bir başkasını sırf farklı etnik kökenden olduğu için öldürmez. Almanya'da işlenen bu cinayetleri Nazi çetelerine yüklemek için içinden en kolay şekilde sıyrılmaya çalışmaktır. Almanya'da evleri ve işyerlerini kun-

Sağ partilerin "nefret politikalarına" teslim olmaları şaşılabilecek bir şey değildir, ancak sol partilerin bu ırkçı nefrete "dur" demelerinin zamanı geldi de geçmektedir. Hollanda'nın ve Almanya'nın sol partileri artık sağın politikalarına teslim olmak yerine gerçek sol siyaseti hayata geçirmelidirler. Çünkü sol ideoloji çoğulcudur ve azınlıkların haklarına saygı gösterir. İnsanların eşitliği temel ilke olmalıdır. Din, dil, renk, ırk ayrımı gözetmeden devlet çoğulculuğa sahip çıkmalıdır. Sonuçta insanlar başkalarının haklarına saygı duydukları kadar insandırlar.

daklayanları bulmayanlar ve bu olayları araştırmayanlar bu işlerin ortak failidir. Yani eşit derecede suçludurlar. Okullarda gizli veya açık yabancı düşmanlığı yapan eğitimciler bu katillerin ortaya çıkmasında sorumluluk sahibidirler. Etnik gruplar arasında ayrımcılığı körükleyen birçok siyasetçi ve göçmenleri aşağılayan insanlar, cinayete azmettirme suçunu işlemişlerdir. Alman Merkez Bankası eski yönetim kurulu üyesi Thilo Sarrazin yazdığı "*Almanya Kendini Yok Ediyor*" kitabıyla yabancıları özellikle müslüman Türkleri aşağılamış, yabancıları Almanya'ya bir tehdit olarak göstermişti. Aslında toplum içinde kışkırtıcılık ve nefret tohumları saçtığı için yargılanması gerekirdi. Özellikle Türkleri zekâ olarak düşük gösterdiği için bu eski bankacıya hakaret davaları açılmalıydı. Nihayet bu eski bankacı yabancı düşmanlığını körüklediği için öldürülen dokuz dönercinin ve onlarca işyeri ve evi kundaklayanların kışkırtıcısı durumuna düşmüştür. Toplumda sorumluluk sahibi insanlar ettikleri sözlere dikkat etmelidir; aksi halde ruh sağlığı yerinde olmayan yabancı düşmanları hiç umulmadık bir biçimde bu yabancı karşıtı sözlerden kendilerine görev çıkarır ve en akıl almaz cinayetleri işleyebilirler. Avrupa ve siyasetçileri bu yabancı düşmanlığını kontrol altına almadıkları sürece Batı Avrupa çok ciddi ırkçı saldırılara gebe olacaktır. Ekonomik refahıyla öğündüğümüz bu sırca köşk, eğer gerekli önlemler alınmazsa hepimizin tepesine çökebilir.

Almanya Başbakanı Merkel, Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy ve İngiltere Başbakanı Cameron peş peşe yaptıkları açıklamalarla Avrupa'da çok kültürlülüğün iflas ettiğini ilan etmişlerdir. Aslında iflas eden çok kültürlülük değil, bu çok kültürlülüğü kabul edemeyen zihniyetin baskıcı önlemlerinin iflasıdır. Avrupalı siyasetçilerin dışlayıcı ve baskıcı tutumları iflas etmiştir. Yabancı düşmanlığı üzerine kurulu tüm siyasi yaklaşımlar iflas etmiştir. Toplum içerisinde gerilim yükselmiş, yabancı kökenliler birlikte

yaşanan vatandaşlar olmaktan çıkarılmış ve potansiyel tehdit olarak algılanmaya başlanmıştır. Bunun sonucu Almanya'daki ırkçı nefret kaynaklı siyasi cinayetlerdir. Katiller bellidir ancak bu katilleri yaratan sistem sorgulanmadan bu işin arkası kesilmeyecektir. Başka masum insanlar sırf müslüman oldukları için veya sırf saçları siyah olduğu için kurşunlanabilecektir.

İrkçi nefretin yayılması her zaman yabancıları vurmaz. Yaratılan nefretten etkilenen ırkçılık hastalığı bazen hiç umulmadık yerlerde hiç umulmadık çevreleri de vurabilir. Nitekim Oslo'da 94 kişiyi öldüren cani ruhlu ırkçı sadece yabancıları değil, Norveç toplumunun kalbini vurmuştur. İnternet üzerinden yapacağınız bir arama ile bu katili haklı gören daha binlerce ruh hastası olduğunu da kolaylıkla göreceksiniz. Oslo cinayetlerinden sonra bile daha yüzlerce insan İnternet'e koydukları dosya ve filmlerle Oslo'da işlenen cinayetlerin sebebinin çok kültürlü politikalar olduğunu öne sürmektedirler. Caniyi haklı çıkarmaya çalışanlar asıl suçlunun toplumlarında artan çok kültürlülük ve yabancılar olduğunu öne sürmektedirler. Bu söylemin kökeni Merkel ve Sarkozy gibi siyasetçilerin çok kültürlülüğü tehdit olarak göstermeleridir. Aslında Norveç'te işlenen cinayetlerin sebebi bellidir. Yabancı düşmanlığı ile ruhları zehirlenen insanları bu hale getiren sistem sorgulanmalı ve yabancı düşmanlığının bir insanlık suçu olduğu ortaya konmalıdır.

Hollanda'da her gün insanlık suçu işleyen Geert Wilders adlı şarlatan siyasetçinin her gün topluma nefret tohumları ektiği ve bu tohumların artık fidan olduğu gerçektir. Batı-Avrupa'nın gerçek aydınları ve devlet adamları gereken önlemleri almazlarsa özellikle Türkler ve Arapları çok zor günler beklemektedir. Sürekli aşağılanan, horlanan göçmen gençleri ve çocukları bu nefret politikaları karşısında her geçen gün daha köşeye itilmekte ve kendi içlerine kapanmaktadırlar. Özgüveni düşük bireylerin eğitimde başarılı olmaları, haklarını savunmaları ve kendi kimlikleri ile mutlu olmaları zordur. Diğer taraftan ırkçı nefretle büyütülen Batı-Avrupalı gençlerin çok kültürlülüğü benimsemesi ve etnik azınlıklara karşı hoşgörülü olmaları da zorlaşır. Bu zehirli ortamın ne Batı Avrupa toplumlarına ne de bu toplumda doğup büyüyen göçmenlere faydası vardır. Sağ partilerin "nefret politikalarına" teslim olmaları şaşılabilecek bir şey değildir, ancak sol partilerin bu ırkçı nefrete "dur" demelerinin zamanı geldi de geçmektedir. Hollanda'nın ve Almanya'nın sol partileri artık sağın politikalarına teslim olmak yerine gerçek sol siyaseti hayata geçirmelidirler. Çünkü sol ideoloji çoğulcudur ve azınlıkların haklarına saygı gösterir. İnsanların eşitliği temel ilke olmalıdır. Din, dil, renk, ırk ayrımı gözetmeden devlet çoğulculuğa sahip çıkmalıdır. Sonuçta insanlar başkalarının haklarına saygı duydukları kadar insandırlar.

Ulusal Entegrasyon ya da İçselleyici Kent Toplumu

Köln Üniversitesi Prof. Dr. Wolf-D. BUKOW

Kısa bir süre önce, 27 Aralık 2011'de, Federal Hükümet, ulusal entegrasyon planını somutlaştırmayı ve geliştirmeyi istediğini açıkladı. Bu amaçla, hedefi entegrasyonu "daha bağlayıcı kılmak" ve "entegrasyon politikasının sonuçlarını denetlenebilir hale getirmek" olan bir "Ulusal Entegrasyon Girişimi Planı" hazırlanıyor. Göçü toplumsal bir olgu olarak kabul etme yolunda olan bir toplum için bu mantıklı görünüyor. Ve planda dikkate alınması öngörülen konulara bakıldığında, bir dizi önemli yönleri olduğu fark ediliyor. Bu bağlamda, erken yaşta destek, eğitim, çıraklık eğitimi, niteliğin yükseltilmesi, iş piyasası, sağlık, bakım, oturlan yerde entegrasyon, dil, entegrasyon kursları vb. gibi konulara değiniliyor. Sonuç olarak, göçün 50 yıl boyunca gözardı edilmesinin ardından, sadece gerçekliğe yakın olunacağı değil, tersine artık ödevlerin kademeli olarak yerine getirileceği izlenimi veriliyor. Hükümet açısından şu ana kadar verilen çabaya son bir düzeltme yapmak gündemdedir. Göç geçmişine sahip insanların artık belirgin bir biçimde Almanya'da yerleşik olmaları açıkça ve kesinlikle istenmektedir.

Hükümetin bu kısa açıklaması, ilkesel olarak Temmuz 2007 tarihli *Ulusal Entegrasyon Planı*'ndan da bilinen, dört entegrasyon tezini etkili biçimde bir daha vurgulamaktadır. Bu tezler, belli ki, dikkatlerin entegrasyon için önemli olan bir dizi eylem alanlarına yöneltilmesiyle ve buradan itibaren ölçülebilir kılınması istemiyle özel olarak tekrar öne çıkarılmaktadır. Elbette buradaki soru, bu ana kadar bu yöntemle verilen çabalara son bir düzeltme yapıp yapılamayacağı ya da Almanya gibi bir ülkenin, bu uygulamayla göç ve toplum politikaları açısından nihai olarak kendini safdışı bırakıp bırakmayacağıdır.

İlkesel olarak, öncelikle topluma ait olmayan yabancıların, kuşaktan kuşağa bu ülkede kalan ve şimdi nüfusun göç geçmişine sahip bir grubu olarak değer verilmek istenen insanların, bugün de katılımlarının sağlanması söz konusudur. Amaç, hala bu insanların göç alan toplumda başarıyla erimesi ve böylelikle görünmez olmasıdır. Bu grubun katılımı, sadece genel ve kesin olarak istenmekle kalmayıp, ayrıca önemli eylem alanları bağlamında kalıcı ve denetlenebilir, bir başka ifadeyle ölçülebilir hale getirilmek istenmektedir. Ama bunun için, bir grubun, (gerçekte bir grup değil, olsa olsa kökene göre tanımlanmış, istatistiksel bir değer teşkil eden bir grubun) toplumsal başarımları ölçülmelidir. Ve ölçmek, her zaman karşılaştırmaktır. Katılımın gündemde olduğu böyle bir durumda ölçmek, sadece istatistiksel yönden tanımlanmış bir bütünün koşulları ile uzun zamandır yerleşik olan bir nüfusun yaşam koşullarını karşılaştır-

mak demektir. Öte yandan, burada savunulan istek, ulusal bir istek biçiminde yüceltilmektedir. Yerel eğitim sistemine, oturlan yerlerdeki iş piyasasına, kentsel günlük yaşantıya değil, bir bütün olarak ulusal devlete katılımı sağlamak amaçlanmaktadır. Nitekim yapılan çalışmalar, göç geçmişine sahip insanlara, amaca uygun biçimde sunulmaktadır: Göçmenler, ulusal yapı içerisinde yerlerini kendileri bulmaktadırlar. *Ulusal Entegrasyon Planı*'nda belirtildiği gibi, kendi eksiklerini gidermeyi öğrenmekle, içine kapanmaktan vazgeçmekle, iş bulmak için çaba göstermekle, bir diğer ifadeyle, eksiklerini başarıyla kapatmakla yükümlüdürler.¹

Biraz yakından incelendiğinde, bu tezlerin, büyük ölçüde kapalı bir ulusal devletten söz edildiğinde ve bu ulusal devletin, en azından kısa bir süre için ve belirli bir insan grubuna açılmaya hazır olduğunda ancak bir anlam taşıyacakları hemen görülür. Ve tam da böyle düşünülmektedir. Tanımlamak için belirtilmesi gerekir ki, burada seçilen insan grupları, tercihen birkaç kuşaktan bu yana Almanya'da yaşayan, ayrıca gösterdikleri katılım çabalarını ölçme hakkını devletin kendisine tanıdığı insanlardır. Yani bir yurttaş grubu dendiğinde, atfedilen çağdaşlık eksiklerini ve kültürel yetersizliklerini ne ölçüde kabul ettikleri, istenilen düzeyde kendilerini bu nüfusa tabi kılıp kılmadıkları ve böylece yurttaşların bir parçası haline gelip gelmedikleri kararını devletin verebildiği insanlardan söz edilmektedir. Gerçek anlamda bu dört tez, son derece kısıtlayıcı koşullar altında açılıma hazır olan ve bu sınırlı açılımı da kontrol etmek isteyen kapalı bir ulusal devlet kavrayışını içermektedir.

Sorun, böyle bir toplum anlayışının yalnızca bir hayal olmakla kalmaması, tersine kültürel ırkçı efsanelerin yolunu açmasıdır. Görgül bir açıdan bakıldığında, sosyokültürel yönden artık yüzyıllardır kapalı olmayan bir devletle yüz yüze – ve bu noktada, özellikle birlikte iyi bir yaşam için ölçütler sunabilen bir devletten de hiç söz edilemez. Biz, tam tersine Almanya'da, geçmişten bu yana kısmen yüksek düzeyde göç alan ve dış göçü yaşayan, birbirinden farklı bölgelere sahibiz. Hareketlilik ve çeşitlilik, toplumsal görünümü her zaman, özellikle de günümüzde etkilemiştir ve et-

kilemeye devam etmektedir. Sürekli değişen bu karmaşa durumunun her zaman için çözümü, geçmişte olduğu gibi bugün de, biçimsel yapısıyla kent toplumu olmuştur. Yukarıda betimlenen entegrasyon politikasına yeniden yansıyan homojen devlet hayali, topluma dizginlenememiş bir ırkçılığı, sonra da faşizmi getiren ve hatta yeni-muhafazakarlık varyasyonu bugüne kadar pratikte yüzleşmemizi engelleyen o eski Alman Ulusal Devlet hayalidir.

Yeni hareketlilik boyutlarının ve yeni iletişim araçlarının kentsel günlük yaşama damgasını vurduğu küreselleşme çağında, bu ulusal hayaller birer kabus etkisi yaratmaktadır. Thilo Sarrazin tartışması bunun iyi bir kanıtıdır. Bu tür hayaller bir yandan yersiz ve çağdışı olma etkisinde bulunurken, öte yandan kamuoyunu ve politikayı felce uğratmakta ve onların pratik durumlara mantıklı ve sağduyulu yaklaşmasını engellemektedir, ki kent toplumlari hareketliliğin ve çeşitliliğin fırsatlarının neler olduğunu ve hızlı toplumsal dönüşümün ne tür riskler barındırdığını, ulusal efsanelere direnememenin ne anlama geldiğini, her gün yeniden gözler önüne sermektedir. Buna rağmen bu hayallere –gerçekleşmeyeceği bilindiği halde yeniden– bağlılığı ilan etmekle ve hatta adına ikinci, üçüncü ve dördüncü kuşak denilen kuşakların katılımı hangi oranda başarıldığını saptamak üzere, temel toplumsal eylem alanlarını denetlemeye tabi tutmakla, günlük yaşantıya tümünden ulusal bir görünüm kazandırılmış olur. Ve bunun yanı sıra bir de ölçüme başlandığında, günlük yaşamın her uygulaması ulusal bir atmosfere bürünür. Çoğunluk ve azınlık bu şekilde yaratılır. Birilerine Alman, diğerlerine de yabancı olarak şekil verilmesi böyle işler. Ve bir kere farklı etnik gruplar oluşturuldu mu, kolektif marjalleşmelerini, kendilerini içe dönük ve diğerlerine karşı sınırlandırmalarını ve nihayet toplumsal konum sıralamasındaki yerleri için birbirleriyle çekişmeye başlamalarını beklemek yetecektir.

Kent toplumlari, aile yapısına benzeyen toplum modellerinin kentsel birlikte yaşam için işe yaramadıklarını çok erken anlamışlardır. Onlar birlikte yaşamın farklı türlerini çoktan geliştirmişlerdir, nitekim bunlar, hareketliliğe ve çeşitliliğe dayanıklı biçimsel sistemlerdir. Az ya da çok iyi işleyen, birbiri içine geçmiş ve koşullara bağlı olarak toplumun kullanmaya çalıştığı çok sayıda tekil sistemler. Bu tür toplumlarda, ailelerde ya da arkadaş çevrelerinde gerçekleşen türden bir entegrasyon değil, tersine "üyelikler" ya da toplumbilimsel bir ifadeyle, içselleme (*Inklusion*) ve içsellemeye sivil toplumun eşlik etmesi söz konusudur. Tüm bu toplumların karşı karşıya kaldıkları görev, bir ailede, birahane müdavimlerinde

ya da inanç topluluklarında olduğu gibi duygusal bir ahenk yaratmak ve hatta buna zorlamak değil, tersine toplumun tümünün, eğitim, iş, altyapı vb. gibi önemli kısım sistemlere katılımını garanti altına almaktır. Entegrasyon tasarımları kişiyi göz önünde bulundurur ve onun bağımlı olmasını, uymasını ve katılmasını, inançlarını gerektiğinde yeniden tanımlamasını, bir diğer ifadeyle topluluk içerisinde erimesini ("*Asimilasyon*") ister. İçselleme ise, kent toplumunun, "çoğunluğa nicel çokluk olarak", nüfus olarak varolabilmek için ("*Uyumlanma*") yeterli olanakları sunduğu ve bu bağlamda kişi karşısında kendini gerekçelendirdiği, hizmet veren bir tür şirket olmayı ifade eder ("*Sivil Toplum*"). İçselleme kişinin topluma uyumu değildir, tersine toplumun kişiye uymasını, yani toplumsal sistemlerin "hedefe" olabildiğince iyi yönetilmesidir. Toplumsal alt sistemler, bu bağlamda, yaşayan sistemlerin becerilerinden öğrenmelidir ya da nüfusun artan oranda değişkenlik göstermesi karşısında uyum sağlamak için sürekli öğrenmelidir. İnsanların artan çeşitliliği ve hareketliliği karşısında bunun yoğun bir sorun teşkil ettiği açıktır. İnsanlar risk unsuru değildir, esneklikten ve insanlardan uzak ya da anti-demokratik olmaları durumunda sistemlerin kendileri bir risk oluştururlar. Göç, bu sorunu görünür kılan "kilometre taşlarından" yalnızca bir tanesidir.

Kent toplumlarının birlikte yaşamın sistemsel içselleme tarzında dönüştürülmesi yolunu izlemeleri, elbette farklı çözümler bulunamamasına dayanan bir zorluktan kaynaklanmamaktadır. Onlar bu yolu bilinçli olarak, hedefi seçerek gerçekleştirmiş ve kent tarihlerinden bildiğimiz üzere, bunu hatta deneyerek yapmışlardır. Hareketliliğin ve çeşitliliğin kentleri açık tuttuğu, canlı ve cazip kıldığı çok çabuk görülmüştür. Hareketlilik ve çeşitlilik toplumsal egemenlik yapılarını açık tutmakta ve beceri ve yeterliklerin değişebilirliğini güçlendirmektedir. Bunlar iletişimin, bilginin ve eğitimin önemsenmesi için duyarlılık sağlamaktadır. İçselleyici kent toplumlari birer uğraştır, ama ilgilenmeye değer birer uğraş. Bu amaçla, göçmenlere elbette saygı göstermekle yetinilmemeli, tersine onlar kente gelir gelmez, uzlaşmayı hemen sağlayabilmeleri için etkin destek verilmelidir. Böylelikle göçmenler birer öncüye dönüşür ve Doug Saunders'ın göçe yaklaşım ile ilgili olarak kısa bir süre önce gerçekleştirdiği karşılaştırmalı incelemesinde saptadığı gibi, hem ekonomik hem de kültürel gelişimi hızlandırabilirler.²

Nitekim göçün toplumu hareketlendirmesi olgusu, şüphesiz Almanya gibi bir

² Saunders, Doug: *Arrival City: Milyonlarca insan tüm sınırları aşarak kırsal alanlardan kentlere geliyor. Geleceğimiz onlara bağlı.* Reinbek 2011.

¹ "Almanya dünyaya açık bir ülkedir. Burada göç kökenli 15 milyon insan yaşamaktadır. Çoğunluğu toplum içerisinde çoktan bir yer edinmiştir. Buna rağmen ne yazık ki çok sayıda insanın hala ciddi boyutlarda entegrasyon eksikleri olduğunu biliyoruz. Nitekim Almanca dil yetersizliği, eğitim ve çıraklık eğitimi eksikleri buna dahildir. Bunlar, yüksek oranda işsizlikte ve hatta toplumsal içe kapanıklıkta ifadesini bulan yetersizliklerdir." Almanya Başbakanı Angela Merkel'in Temmuz 2007 tarihli Ulusal Entegrasyon Planı için giriş yazısı.

ulusal devletin hareketlilik ve çeşitlilik karşısında zorlanmasının nedenidir. Göçmenler eskimiş yapıları ve bunlara bağlı ayrıcalıkları ve egemenliğin paylaşımını sorguladıkları için, onlar bu hareketliliğin sonuçlarından korkuyorlar. Öyle ki, ulusal devletlerin egemenliği, toplumların küreselleşmesi ve ulusöteleşmesi nedeniyle yoğun bir erozyona uğramıştır. Bu nedenle, Almanya'nın, hiçbir ülkede görülmediği oran-

da Avrupa'nın içine kapanmasını savunması ve AB'nin Türkiye'yi içine katarak genişletilmesini sürekli geciktirmesi şaşırtıcı değildir. İçine kapanmanın engellenmediği yerde, en azından dozun ayarlanması istenmektedir. Türkiye'den göçün 50. yılı karşısında sergilenen yaklaşım bunun nasıl yapıldığını hemen gösterir. Ulusal birliğin toplumsal efsanelerini tehlikeye atmamak için AB içindeki hareketlilik akımları ve eski

Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinden göç önemsizleştirilirken, Türkiye ile ilgili neredeyse her aile birleşimi, potansiyel kriminal eyleme ("zorla evlilik") dönüştürülmektedir. Ve göçün skandallaştırılması etkisini gösteriyor. Değer verilen göçler toplumu güçlendirirken, skandallaştırılan göçler bunun tersi bir etkide bulunuyor. Bu, dışlamayı ve marjinalleştirmeyi, şiddeti ve sefaleti arttırıyor. İçselleşen kent toplumu her

zaman farklı olmuştur. Kent toplumu açısından herhangi bir toplumsal gruba önsel olarak bir şeyleri atfetmek ve hatta ayrımcılık yapmak, etnisiteleştirmek ya da kriminalleştirmek söz konusu değildir. Tam tersine insanların yerleşmesini, yeterliklerini, arzularını ve umutlarını ciddiye almak, önemli tüm kısım sistemlerde içsellenmelerine destek sunmak ve iletişimsel bir biçimde onlara eşlik etmek gündemdedir.

Çeviri: Die Gaste

Gelişmeyen Kültür ve Dil Sorunsalı

Nuri Öcal ALTANAY Türk Dili ve Edebiyatı Emekli Öğretmeni ve Eğitim Yöneticisi

Almanya'da Almandan sonra en yaygın ve çok kişinin konuştuğu dilin **Türkçe** olduğu düşünülebilir. Giderek de artan sayıda insanın Türkçeyi özellikle günlük yaşamında kullandığı anlaşılıyor. Başta Berlin olmak üzere hemen Almanya'nın tüm yerleşim alanlarında Türkçe kullanana rastlamak mümkün. Geçenlerde 50. yılının kutlandığı yaygın **göç** olgusu her ne kadar bitmiş gözükse de doğal çoğalmanın süreceği anlaşılıyor.

Almanya'daki Türkiyeli nüfusun farklı etnik yapılardan oluştuğu oldukça değişik kültürden beslendikleri bilinmektedir. Ne ki ne kadar farklı dil kullanılırsa kullansınlar genel kullanım **Türkçe** olmaktadır. Kürtçe, Zazaca gibi yerel diller özelde kullanılsa da, resmi ve genel ilişkilerde Türkçe baskın görünmektedir. Hatta müslüman olmayan Türkiyelilerin bile yaygın dili Türkçe görünüyor.

Bu genel durum tesbitinden sonra kullanılan Türkçenin niteliğine değinmek, konuyu o yönüyle irdelemek gerekmektedir. Kabaca Almanya Türklerini dört grupta incelemek olası:

a. Uzun yıllara karşın geleneksel yapılarını koruyan orta ve daha yaşlı kalabalık grup.

b. İkinci ve üçüncü kuşak sayılabilecek yarı okumuşlar ve sonradan ergin yaşlarda buraya gelen oldukça büyük ve etkin grup.

c. Burada doğmuş ve yetişmekte olan yaşları 20'den aşağıdaki büyük kalabalık.

d. Her yaşta olabilen diğer tüm gruplardan oldukça farklı gözükten entelektüel boyutları da olan küçük bir grup.

Bu gruplandırmanın ciddi bir istatistikî ve sosyal incelemesi yapılmış değil tabii. Zaten biz bu grupların **Türkçe** ile olan ilişkilerini anlamaya ve anlatmaya çalışacağız. Ve bir genel sonuca ulaşmaya gayret edeceğiz.

A. Birinci ve en büyük grup, galiba Türkçeyi en yaygın kullanan kesim olmakta. Hatta denebilir ki bu grup Türkçeden başka bir dili, yani Almandan çok da iyi kullanamamaktadır. Ama ne hazindir ki bu kesimdeki farklı kültürden oluşan Türkiyelilerin Türkçeyi de çok iyi kullanamadıkları bir gerçektir. Hatta kullandıkları Türkçe, Türkiye'de kullanılmayan, giderek unutulmuş şivelere dönüşmektedir. Bu geniş kesimin Türkçe ile ilişkileri evleriyle veya kendi gibi olanlarla sınırlı görünmektedir. Dini duyguları çok etkin olan bu grubun Türkiye'ye bakışları da dinle sınırlı olabilmektedir. Çanak antenlerden izlenen bazı dizilerin ne ölçüde dil gelişimine yararlı olduğu belli değildir. Ama

yine de eskisine göre bu dizilerin belli bir dil düzelmesi yarattığı söylenebilir.

B. En etkin olabilecek ikinci kesim, iş adamları, çalışanlar, birçok yerel etkinliklerde bulunanlardan oluşuyor. Bu gurupların Türkçeye daha hakim oldukları söylenebilir. Üstelik bunların Almandan da daha iyi kullandıkları anlaşılıyor. Yetişmekte olan gençler ve öğrencilere örnek olabileceklerin bu kesimden oluştuğu dahi söylenebilir. Ne var ki bu kesimdeki Türkiyelilerin en büyük merak alanları kültür ve dil değildir. Türkiye'deki spor olayları, güncel ilginç magazin ve en önemlisi de para ve iş konuları onların belli başlı konuları olmaktadır. Onlar zannetmektedirler ki arkalarından gelen yetişmekte olan genç kuşak kendileri gibi olacak, Almandan da daha iyi bilecek ve yani durum iyi olacak. Tabii bu bir hayal ve yanlış bir varsayım. Şu anda kendi çocuklarına ve diğer gençlere baktıklarında büyük bir yanlış endişe ile izleseler de çözüm için bir düşünceleri olmadığı anlaşılıyor.

C. Yaşları yirminin altındaki oldukça kalabalık Türkiyeli gençler galiba çok ciddi ve önemli bir sorun olarak görünüyor. Alman Maliye Bakanı Dr. W. Schäuble, 1960'lara gönderme yaparak, Türkiye'den işçi almak hata idi diyor ve bunu sanıyorum şu andaki genç nüfusa bakarak söylüyor. Ama bakanın bu duruma çözüm olarak bir önerisi var mı bilemiyoruz. Bize kalırsa 50 yıllık özençsizliğin, yanlış değerlendirmelerin ve dikkatsizliğin doğal sonuçlarını o günün yanlış gibi görmek pek de yerinde değil. Özellikle 50 yıl önceki Türkiye hükümetleri ile çok daha kapsamlı ve anlamlı ortak projeler üretmek mümkünken. Yani bu konularda yanlış değil, ihmal ve özençsizlik ve plansızlık var, öyle görünüyor. Örneğin uzun yıllar boyunca buradaki Türkiyelilerle ilgili ciddi sosyometrik araştırmalar yapılmadı galiba. Türkiye'nin buraya gönderdiği eğitimciler, din adamları ve diğer uzmanlar ki sayıları on binleri bulur. Şu andaki sonucun alınmasında etkin oldular mı merak edilir mi dersiniz? Burada çağdaş bir eğitim ve bilim için uğraş verilmeyeceğini biliyoruz. Milliyetçi ve muhafazakar değerlerin dışında hiçbir endişesi olmayan bu uzman kadro bu günü yaratmış görünmektedir. Oysa bilimsellik, çağdaşlık ve insani değerlerin önceliğini dile getirmek hiç de öncelikli değildi bu kadro için. Türkçede bir söz vardır "Rüzgar eken fırtına biçer" diye. Şu anda bu fırtınanın ilk belirtileri galiba bu haller. Bu konu sanıyoruz için en can alıcı bölümünü

oluşturmakta.

D. Çok az da olsa burada yetişen ya da farklı yollarla Almanya'ya gelip yerleşmiş aydın denilebilecek bir Türkiyeli kesimin olduğunu farz ediyoruz. Gerçi çok organize değiller anlaşılan ayrıca bir bütün de değiller. Bu kesimdeki entelektüellerin Türkiyeli büyük kitleler üzerinde ciddi bir etkinliği hiç mertebesinde galiba. Türkiye'de daha geniş ve organize olabilen bu tarz gruplar maalesef burada etkisiz görünmektedirler. Ne ki bu gruba dahil arkadaşların soruna bilimsel yaklaşarak ciddi seminer ve sempozyumlar düzenlemeleri yerinde olabilir. Alman yönetiminin de bu grupla ciddi teması ve dayanışması yararlı sonuçlar verebilir.

Almanya'daki Türkiyelilerin genel görünüşünü vermeye çalıştık. Şimdi konumuz **dil** ve **kültür** olduğuna göre bu konularda ne yapılmalı özenle tartışılmalı. Görünen o ki, Türkiyeli genç nüfusun **Türkçe** bilgisi zayıftır. Aileden ve izlenmekteyse tv'lerden duyduğu Türkçe hem yetersizdir hem de gençlerin beynisel ve düşünsel gelişmesine hizmet edecek nitelikte değildir. Öte yandan onların bildiği ve konuştuğu Almandan derecesini de en iyi Alman okulları bilecek konumdadır. Ne ki o çocuk ve gençlerin temel kültür ve davranışlarını Almanca ile çözmeleri olanaksızdır. Zira onlar yetiştikleri aile ve toplumdan etkilenmektedirler. Daha doğrusu olumlu anlamda etkilenememektedirler. İşte bu konunun çok ivedilikle ele alınması gerekmektedir.

Bu nedenle kısa ve orta vadede neler yapılmalı bunların hemen bir tesbitinde yarar bulunmaktadır. İlk ve öncelikle belirtmek gerekiyor ki, bu konularda Türkiye'deki mevcut eğitim makamlarından ciddi hiçbir katkı beklememek yerinde olur. Buradaki entelektüel yetişkinlerden, uyum ve kültür konularında görev almış değerli siyaset adamları ve yöneticilerden yararlanmak en doğrusudur. İlk yapılacak iş bir planlama ve politikanın tesbiti için buradaki kadroların katılımı ile bir "**ALMANYADAKİ TÜRKİYELİLERİN DİL VE KÜLTÜR SORUNLARI**"nı inceleyip, gerekli önlem ve tedbirlerin neler olabileceğini kararlaştıracak, Türkiye'deki adı ile bir **şura** veya danışma meclisi toplanması yerinde olur.

Unutmamak gerekir: Bu konu Türkiye'nin değil, **Almanya'nın** sorunudur. Çözümü ve çalışması da burada yapılmalıdır.

Görünen o ki, Türkiyeli genç nüfusun **Türkçe** bilgisi zayıftır. Aileden ve izlenmekteyse tv'lerden duyduğu Türkçe hem yetersizdir hem de gençlerin beynisel ve düşünsel gelişmesine hizmet edecek nitelikte değildir. Öte yandan onların bildiği ve konuştuğu Almandan derecesini de en iyi Alman okulları bilecek konumdadır. Ne ki o çocuk ve gençlerin temel kültür ve davranışlarını Almanca ile çözmeleri olanaksızdır.

NPD'nin Kapatılması İçin Önkoşulları Farklı Yeni Bir Dava!

Köln Üniversitesi Prof. Dr. Christoph BUTTERWEGGE

Bilindiği gibi, Thüringenli bir Neo-Nazi grubu tarafından Türk ve Yunan kökenli göçmenlere karşı gerçekleştirilen cinayet ve suikastlerin ardından aşırı sağ tartışması, çok çabuk, NPD'nin kapatılması amacıyla Federal Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunup bulunulmaması şeklindeki tartışmalı konuda yoğunlaştı. Aşırı sağın ortaya çıkma nedenleri hakkında konuşmak istemeyen bir kimse, aslında onun önlenmesi için pek bir katkıda bulunamaz. "İkinci kez Karlsruhe'ye gitmek" istemiyle, daha çok asıl sorundan, ırkçılığın, milliyetçiliğin ve sosyal darvinizmin –aşırı sağın temel ideolojileri– toplumumuzun ortasına kök saldığı olgusundan saptırmayı amaçladıkları izlenimini uyandırıyorlar. Buna karşı önlemler, yalnızca belirtileri ya da aşırı sağın bu ülkede hala en büyük gücü olarak NPD gibi siyasi parti biçimindeki olguları değil, ancak asıl nedenleri temel olarak etkili olabilir.

NPD'nin temel örgütsel önemi, eklem görevi ya da farklı bir ifadeyle köprü görevi yerine getirmesidir, yani ulusal muhafazakarlık, Alman milliyetçiliği ve görüldüğü kadarıyla sağcı terör ile akıllıca gösteren militan bir Neo-faşizm arasında arabulucuk yapmasıdır. Bu bakımdan parti kapatma, kuşkusuz "doğru" partiyi hedeflemiş olur, ki bu partinin kadroları özellikle Almanya'nın doğusunda, gençler arasında -daha çok erkekler- küçümsememesi gereken bir örgütlenme başarısı sergilemekte. 13 Kasım 2011'de Neuruppin'de NPD parti kongresi toplandı. Başkanlık adaylarının her birinin kazanma olasılığının yüksel olduğu bir oylamada, Udo Vogt karşısında yeni başkan seçilen Saksonya Eyalet Meclisi üyesi Holger Apfel, iyi gizlenmiş zorbalığa verilen güzel bir takma addan başka bir şey olmayan "güvenilir radikalizm"den söz ediyor. Burada, çizgili takım elbise giyen, militan Neonazi gruplaşmalarıyla, "bağımsız arkadaşlık oluşumları" ve "otonom milliyetçilerle" bağlarını koparmadan, daha

ılımlı davranarak, dünya görüşlerini daha başarılı bir şekilde halk arasında yaymaya çalışan Neo-Naziler faaliyettedir. Apfel ikiyüzlü Janus işlevi görüyor ve iki nokta arasında balansı sağlamak istiyor: Bir tarafta sağ popülist söylemlerde bulunmayı, sosyal yönden mağdur olanların "dertleriyle ilgilenen" bir kişi olarak önem kazanmayı ve öte yandan militan Neo-Nazileri siyasi birlik düzeyinde entegre etmeyi denemeye de devam edecek görünüyor.

En sert yaptırım olarak böyle bir siyasi akımı hedef alan parti kapatma, aşırı sağ politikaları ve propagandayı zayıflatan diğer girişimlerle desteklenmediği sürece (sosyal politikalar, azınlıklara yönelik ayırıcılığı hedef alan genel yasaklar, gençlerle çalışmalar ve eleştirel siyasi eğitim) ters bir etki yaratır. NPD gibi aşırı sağ bir partiyi yasaklamak, sonal olarak onun politik-ideolojik temelini parçalamak anlamına gelmez. Örgütsel ölçekte zayıflatmak ya da üyelerin ve sempatanların güvenini sarsmak, söz konusu kişiler kendilerini kahraman olarak sunabilecekleri için ve benzer bir vurucu güce sahip gruplaşmalara yönelebilmeleri mümkün olduğundan, demokrasi açısından hatta bedeli ağır ödenmiş bir zafer de olabilir. NPD'nin yasaklanması her ne kadar önemli bir simgesel etki oluştursa da, aşırı sağa karşı başlatılacak hareketin bu yasaklamayla sınırlı kalmasının düşük bir getirisi olacaktır. Partiler ve örgütler "boş birer kılıftır". Çok daha tehlikeli ve belirleyici olan ise, bu partilerin temsil ettiği ve sayısal ölçekte değersiz olan NPD'nin ötesinde, aynı sertlikle ve kalıcı olarak kırılması gereken, siyasi içerikler, bir diğer ifadeyle ideolojilerdir.

NPD açısından hiçbir şey, Mart 2003'te Federal Anayasa Mahkemesi'nde muhbir sorunu nedeniyle başarısızlığa uğrayan ve onların ideolojik bir "temiz kağıdı" olarak gördükleri kapatma davası kadar işe yaramamıştır. Kapatma davası için yeni bir başvuru, ilkin muhbirlerin NPD politikalarını

etkilemediğinin kesin olarak bilindiği, aksi takdirde süreç nihai bir başarısızlıkla sonuçlanır, ikincisi parti örgütlenmesine karşı olduğu gibi, ideolojik temelini (ırkçılık, milliyetçilik ve sosyal darvinizm) karşı da aynı sertlikle savaşıldığı koşullarda bir anlam taşıyabilir. Başvuru, ya çaresiz bir gözdağı, hatta bir bahane işlevi görebilir ya da artık ülkemizde aşırı sağa göz yumulmadığı şeklinde bir sinyal görevi yerine getirebilir. Ancak kapatma davası için başvuruda bulunulmasını isteyenler arasında en ünlüleri olan Başbakan Angela Merkel (CDU) ve Federal İçişleri Bakanı Hans-Peter Friedrich (CSU), bu girişim ile Neonazilerin dünya görüşünü kınadıklarını şu ana kadar hiçbir biçimde göstermemişlerdir.

Merkel, 14 Kasım 2011'de Leipzig'de düzenlenen CDU parti kongresinde, "Thüringenli Terör Üçlüsü"nü acımasızlığı hakkında, "bu bir alçaklıktır, Almanya için utanç vericidir" dediğinde, bu, aşırı sağa karşı hiddetli bir mücadele etme izlenimi veriyor, ama istemeyerek, inancılı birer milliyetçi olarak aşırı sağcıların düşündüklerini aynen onaylıyor: Eylemlerimizin merkezi, insanlar ve kesinlikle göç kökenliler değil, Almanya'dır; aşırı sağ, Almanya'nın kurşunlarla ve bombalarla "yabancılarından arındırılması" gerektiğini düşünüyor. Birçok gazetenin dokuz "Dönerci Cinayeti" ve sonrasında "Boğaziçi Özel Masası"nın (SoKO Bosphorus) başarısızlıklarını hala tırnak işareti kullanmadan, yani eleştirel bir yorum yapmadan yazması, henüz ırkçı çağrışımlar karşısındaki duyarlılığın çoğu zaman eksik olduğunu açıkça gösteriyor.

Anayasa Mahkemesi yargıçlarının ülkedeki siyasi ortamdan etkilenmemeleri söz konusu değildir. Eğer bundan sonra NPD tarzı bir aşırı sağın demokratik anayasal ilkelerle çeliştiğine ilişkin genel toplumsal bir uzlaşma oluştursa, kapatma davası başvurusunun Federal Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilme şansı yükselmiş olur. Buna karşın devletin yü-

rütme gücünün, bu yolla, aşırı sağa kararlı bir karşı koyuş konusunda kendine düşen sorumluluğu salt üstlenmemeye çalıştığı izlenimi doğarsa, Karlsruhe hakimler yeniden olumsuz tepki gösterebilir. Bu ise Neo-Naziler için açık bir siyasi çek ve demokrasi için olası en büyük zararlardan birisi olarak sayılmalıdır.

Aşırı sağa karşı mücadelede çift strateji yürütülmesi gerekiyor: NPD'nin feshedilmesinin yanına, politikalarının demokrasinin dışı karakteri hakkında bilgilendirmenin eklenmesi gerekmektedir. Örgüt dışında, onun temel aldığı dünya görüşü kınanmalıdır. O, anayasamızla ve her şeyden önce anayasamızın "insan onurunun dokunulmazlığı" temel ilkesi ile kesinlikle bağdaşmaz. Uyuşturucunun yasaklanması ile ticaret özgürlüğü ne kadar çelişiyorsa, aşırı sağın hareket alanlarını kısıtlamak da bu nedenle demokrasiyle o denli çelişir. Tam tersine: Demokrasi, baş düşmanlarının siyasi etki olanaklarının kısıtlanmasını gerektirir.

Örgütlü aşırı sağı zayıflatmak için demokrasinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Öyleyse bu bağlamda temel hakların (örneğin düşünce ve toplanma özgürlüğü) kısıtlanması söz konusu olamaz, tersine varolan yasaların ve ceza yönergelerinin aşırı sağcılara, bir başka deyişle onların organizasyonlarına karşı kararlı bir şekilde kullanılmasını ifade eder. Ancak, Hoyerswerda'yı, Rostock-Lichtenberg, Mölln ve Solingen'i ateşe veren sağcılar ve de tüm gizli adamlarıyla birlikte hareket eden "Nasyonsosyalist Yeraltı" (NSU) örgütünün sağcı teröristleri "halkın isteğine" ivme kazandıran duyusuyula eyleme geçtiklerinde ve "sahte mülteciler", "mülteci akını" ve "Almanya'da müslüman paralel toplumlar" şeklindeki politikacı gevezeliğinin arkasına kurtarıcı eylemlerini ekledikleri sırada, bu kararlılık, –kesinlikle rastlantı değildir– on yıllar boyunca ihmal edilmiştir.

Çeviri: Die Gaste

Die Gaste tarafından Duisburg-Essen Üniversitesi'nde 23-24 Mayıs 2009 tarihinde düzenlenen "Göçmenlerin Anadili Sorunu ve Çözüm Önerileri Sempozyumu" sunumları ve konuşmaları

Ocak 2010
164 Sayfa, 14x23 cm

ISBN 978-3-9813430-07
Die Gaste Verlag
İsteme Adresi:
diegaste@yahoo.com

Die Vorträge und Präsentationen des Panels „Sonder-/Förderschulproblematik und Migration“ vom 13. Februar 2010 an der Universität Duisburg-Essen, eine Veranstaltung der Zeitung Die Gaste.

Oktober 2011
96 Seite, 14x23 cm

ISBN 978-3-9813430-21
Die Gaste Verlag
İsteme Adresi:
diegaste@yahoo.com

Die Gaste tarafından Duisburg-Essen Üniversitesi'nde 13 Şubat 2010 tarihinde düzenlenen "Sonderschule/Förderschule Sorunu ve Göçmen Toplumu Paneli" sunumları ve konuşmaları

Ekim 2011
96 Sayfa, 14x23 cm

ISBN 978-3-9813430-14
Die Gaste Verlag
İsteme Adresi:
diegaste@yahoo.com

Entegre Olma Özürlü mü, Entegre Etme Özürlü mü?

Av. Asuman ÖKTEM

Sanki masal gibi... Bir varmış, bir yokmuş, deve tallel iken, pire berber iken, bir ülkede yaşayan insanlar, geçim zorluğu yüzünden, kendi ülkelerinden kalkan dünyanın bir başka ülkesine çalışmak için göç etmişler.

Her ne kadar göç ettikleri ülkenin dilini ve adetlerini hiç bilmeseler de, gelir gelmez, çalışmaya başlatılmışlar. Bu insanların, göç ettikleri ülkenin dilini ve adetlerini bilmemeleri ne kendi ülkelerindeki devlet büyükeleri, ne göç ettikleri ülkedeki devlet büyükeleri hiç düşündürmemiş ve kaygılandırmamış. Çünkü o sıralarda devlet büyükelrinin çok ama çok mühim işleri varmış. Dil bilmedikleri için, dertlerini anlatamadıkları için, sayısız romana konu olabilecek denli inanılmaz güçlükler ve acılar çeksele de, çalışmayı ve gelirlerinin büyük bölümünü biriktirmeyi sürdürmüşler.

Az gitmişler, uz gitmişler, bir arpa boyu yol gitmemişlerse de, 50 yılı geride bırakmışlar. Biriktirdikleriyle önce memleketlerinde, sonra göç ettikleri ülkede ev almışlar, dükkan almışlar, gelecek planlarını biriktirdikleri paraya ve çalıştıkları ülkeye göre yapmışlar.

50 yıl bir ömür. Bir ömür boyu burada yaşayıp, burada ölmüş bu insanlar. Geldikleri ülke ile bağları gitgide zayıflamış, oradaki akrabalarının bir kısmı çoktan ölmüş, büyük bir kısmına ise artık yabancılaşmış.

Bu insanların çocukları her ne kadar göç ettikleri ülkede doğmuş ve bu ülkenin okullarında eğitim görmüş olsa da, genellikle temel ve zorunlu eğitimin ötesine geçememişler. Anadillerini, "ne gerek var" diye kullanmaktan uzaklaştırılmış bu çocukların anadili okuma-yazma yetileri hiç olmamış. Hatta bazılarının anadilinde bildikleri sözcük sayısı 40-50'yi geçmemiş. Çocuklar büyümüş, genç olmuşlar. Resmi devlet okullarına gitmişler, öyle ya da böyle o ülkenin dilini anlar, konuşur ve yazar olmuşlar.

Buna rağmen onlara göç ettikleri ülkeye entegre olmadıkları, göç ettikleri ülkenin dilini bilmedikleri, vb. söylenmiş. Onlar ise, bu eleştiri-suçlama karışımı sözlerden hiçbir şey anlamamışlar. Onlara göre, göç ettikleri ülke okullarına gittikleri için bu ülke dilini, anadillerinden çok daha iyi bildiklerini düşünüyorlarmış. Yine de bu çocuklar ve gençler, entegre olmamakla suçlanmışlar. Ana-babaları da, hem entegre olmamakla, hem de çocuklarıyla göç ettikleri ülkenin dilinde konuşmadıkları için suçlanmışlar.

Oysa ilk kuşak, gelir gelmez işe başlatıldıklarından, zaten göç ettiği ülkenin dilini öğrenecek ne zamanı, ne olanağı olmuş. İkinci kuşak ise, "misafir" muamelesi gördüklerinden, kendi anadillerinde eğitim veren göstermelik okullara gönderildiklerinden, bu ülkenin dilini eğitim dili düzeyinde öğrenme olanağına hiç sahip olmamışlar. Üçüncü kuşak ise, göç edilen ülkede

doğmuş ve bu ülkede okula gitmişse de, her nedense temel eğitimin ötesine geçememiş. Hatta notları iyi derecede olanlara bile, etkili ve yetkili kişiler tarafından, temel eğitim okullarında kalmaları tavsiye edilmiş.

Yapabildikleri tek şey, çalışmak, para biriktirmek olan bu göç insanları, her ne kadar kendi ülkelerinde tarla, ev vb. almışlarsa da, zaman içinde hem memleketlerinde fazla eş-dostları kalmadığından, hem de çalışıp biriktirdikleri paralarla satın aldıkları mallardan fazla bir hayır görmedikleri, memleketlerine para göndermekten, oralarda bir şeyler satın almaktan epeydir vazgeçmişler.

Vazgeçmesine vazgeçmişlerse de, çalışıp biriktirdikleri paraları daha iyi yaşamak için, çocuklarının daha iyi eğitim alması için, toplumsal ve kültürel olarak daha fazla gelişmek için vb. değerlendirmek de pek olanaklı olmamış. Memleketlerinde aldıkları evlerin pek hayrını görmediklerinden, göç ettikleri, çalıştıkları ve öldükleri ülkede ne yapabiliriz diye bakılmaya başlamışlar. Göç edilen ülkenin "akıllı"ları, "pantolon uyduramadık, gömlek verelim" türünden bir yaklaşımla, "entegre edemedik, buyurun size ev satalım" diye ortaya çıkmışlar. Zaten memleketlerinde satın aldıkları evlerden hayır görmemişken, bir yandan da paralar birikirken, bu defa göç ettikleri ülkede "kira öder gibi" ev satın almaya başlamışlar harıl harıl. Kimisi kira ödemekten kurtulmak için, kimisi biriken parayı ne yapacaklarını bilemediklerinden, bir başkası "herkes alıyor, bir keremeti olsa gerek" diyerek evleri satın almaya başlamışlar.

Memleketlerinde zaten insan yerine konulmamış, yurttaş olmanın ne olduğu bile anlatılmamış bu insanlar, göç ettikleri ülkenin ne yönetimiyle, ne siyasetiyle ilgilenmediklerinden, satın aldıkları evlerin bulunduğu yerdeki yerel yönetimlerle de hiç ilgilenmemişler. Onlar ne kadar ilgilenmişlerse, başkaları da onların ilgilenmemesinden hep hoşnut kalmışlar.

Ama artık ev satın alarak yerleşik hale gelmişler. Satın aldıkları evin çöp sorunu, bu evlerin önünden geçen yol sorunu, yaşadıkları yerdeki trafik, toplu taşıma politikası, o yerin imarı, o yer belediyesinden bekleyebilecekleri hizmetler konusunda, kısacası yaşadıkları yerin yerel sorunları konusunda bile hiçbir biçimde söz hakları olmamış. Kendilerine bahşedilen tek hak, ne olduğu belirsiz bir ucube olan "yabancılar meclisi" seçimlerinde "oy kullanmak" olmuş.

Tüm bunlar masal gibi.

Oysa memleketlerinden kalkıp "yabancı ellere" göç etmiş, "yabancı eller"de her gün işe gidip gelen, vergi ödeyen, ama ödedikleri verginin nerede ve nasıl kullanılması gerektiği konusunda da söz hakları olmayan ve 50 yıldır bu biçimde yaşamak duru-

munda olan insanların öyküsünü anlattık. Bu durumdaki insanlar ne yapar?

Çok değil, bir süre sonra, ister yaşadığı yerin, ister yaşadığı ülkenin sorunları olsun, tümüne yabancılaşır. Bu sorunlar bir süre sonra artık onu hiçbir biçimde ilgilendirmez olur. İster istemez toplumsal, siyasal ve kültürel yaşama duyarsızlaşır ve onu sadece kendi dar çevresi ilgilendirmeye başlar. Kabuğuna çekilmiş bir yaşam sürdürmeye başlar. Böyle yaşadıkça ülkenin dilini öğrenmemekle, entegre olmamakla, "paralel toplum" oluşturmakla suçlanırlar.

Yaşadığı ve geleceğini tümüyle bağladığı yerin en sıradan toplumsal konularında bile söz hakkı verilmemiş bu insanlar, işyerinde çalışmasına, alış-veriş yapmasına, doktora gitmesine yetecek miktardan daha fazla yabancı dil neden öğrensin? Kendisi gazete okumamakla suçlansa da, söz hakkı olmayan konuları okusa ne fark eder?

Yine de aynı insanlar, çocuklarını, yaşadığı bu ülke okullarına gönderir, hatta, okulda fazla başarılı olmasa da, çocuğunun göç ettiği ülkenin dilini "perfekt" bilmesiyle övünür. Ne de olsa çocuğuyla alış-verişe gittiklerinde o ülke tezgahlarıyla gayet akıcı bir şekilde konuşabilmektedir. Demek ki çocuğunun "yabancı" dili "perfekt"tir.

Peki, göç ettikleri ülkenin dilini bilmeyen kim? Göç ettiği ülkeye 40-50 yıl önce gelmiş, artık emekli olmuş, evinde oturan kişi mi? Doktorlar mı şikayetçi onların dil bilmemesinden? Kim ve neden şikayetçi olsun ki onların dil bilmemesinden? Kaç kere resmi işleri oluyor ki?

Madem ki okula gidip eğitimden geçmiş insanlardan söz ediliyor, onların o ülke dilini yeterince bilmemelerinin sorumluluğu kimde? Bu gençler mi, ısrarla kendi dillerini konuşup, yaşadıkları ülke dilini konuşmamakta ısrar ediyorlar? Bugüne kadar böyle davranan göçmen gençle karşılaşmadık.

Bu göçmen insanlar, yeri geldiğinde aptallıkla, yaşadıkları ülkeyi aptallaştırmakla, manavlıktan başka bir şey yapamamakla suçlanırlar. Ama aynı ülkenin bankaları ve sigortalarında bu göçmen insanların birikimlerinden nasıl faydalandığından söz edilmez. Bu birikimlerin ekonomiye katkısını kimse anlatmaz. Bu boyutta birikimin nedeni olan, bu göçmenlerin "para biriktirmeciliği"nden ve bu boyutta içe kapanık yaşamak zorunda bırakılmasından ise asla dem vurulmaz.

Bu göç masalında bir olgu daha vardır. Göç ettikleri ülke, örneğin Almanya, yakınındaki, kendisi gibi gelişmiş diğer ülkelerle birlikte bir birlik kurmuştur. Zamanla bu birliği genişletmek amacıyla, kendileri kadar gelişmemiş başka ülkeleri de birliğe almışlardır. Birlik kuralları gereği, bu sonradan katılan ülkelerin insanlarına, birlik ülkelerinde serbest dolaşım, yerleşme ve çalışma hakları tanınmıştır. Sonradan bir-

liğe katılan ülkelerin insanları da daha gelişmiş ülkelere çalışmak amaçlı gelmeye başlarlar. Durum öyle bir hal alır ki, göçmenin varlığı sorun olmaya başlar. Ama göçmen zaten birçok haktan yoksun olduğundan, onun haklarını biraz daha kısıtlamanın da fazla bir sakıncası yoktur. Böylece bizim "gariban" göçmen, ne yaparsa yapsın, yaranamaz hale gelir. Sık sık "misafir" olduğuna gönderme yapılır, entegre olmamakla, manavlıktan başka bir şeyden anlamamakla, vb. suçlanırlar da suçlanırlar.

Burada "göç masalına" biraz ara verip, tarihte küçük bir yolculuğa çıkalım.

Milattan önceki zamanlarda, eski Yunan şehir devletlerinde üç tür insan yaşamaktaydı. Yurttaşlar, normal insanlar ve köleler. Seçme ve seçilme hakkı, ülke sorunlarında söz sahibi olma gibi "siyasal katılım hakkı" olarak adlandırabileceğimiz haklardan yalnızca "yurttaşlar" yararlanırlar. Normal insanlar ise, bu devlete sonradan gelmiş insanlardı. Bunlar çalışabilir, ticaret yapabilir, ama toplumsal sorunlar konusunda söz sahibi olamazlardı (siyasal katılım hakkı yoktu). Bir de köleler vardı, bunların hiçbir hakları yoktu.

Eski Yunan'dan bu yana tam 2000 yıldan daha fazla zaman geçti! Oysa bu 2000 yılda, eski Yunan'dan bu güne kadar insanlık tarihinde çok önemli gelişmeler olmuştur. Örneğin Avrupa Birliği ülkelerinin vatandaşlarının kendi ülkelerinde olduğu gibi bir başka birlik ülkesinde de yerel parlamento seçimlerinde aday olma ve oy kullanma hakları, yani seçme ve seçilme hakları vardır. 50 yıldır Almanya'da yaşamakta olan ve artık 4. kuşağını yetiştirmeye başlayan göçmenlerin ise (AB ülkesi vatandaşı değilse) bu ülkede hala belediye düzeyinde bile söz hakları yoktur.

Daha da ilginç olan ise, bu konunun artık, AB ülkesi vatandaşı olmayan eğitimli göçmenlerin bile ilgisini çekmemesidir. Onlar da tipik göçmen davranışı diyebileceğimiz bir tavır sergileyerek, bu konu açıldığında, yaşanan ülkenin vatandaşlığına geçilince bu sorunun ortadan kalkacağını anlatarak, bireysel çıkış yollarını insanlara çözüm gibi sunabilmektedirler.

Bir insanın, vatandaşlık değiştirmesi başka bir şeydir, yaşadığı ülkenin yerel ve genel sorunlarında söz sahibi olması başka bir şeydir. Vatandaşı olunan devletle vatandaşlık bağı koparıp, başka bir ülkenin vatandaşlığına geçmek son derece ciddi ve hayati bir karardır. Yerel sorunlara siyasal katılım ile vatandaşlık değiştirmek bir ya da benzer olgular/tercihler gibi algılanırsa, geri kalmaktan kurtulunamaz.

İşte "göç masalı"nın geldiği yer burasıdır: Para biriktirmeye endekslenmiş içe kapanık bir yaşam, seçme ve seçilme haklarından yoksunluk, kendi iradelerinin, bir başkalarının istemine ve çıkarına uygun olarak oluşturulmuş kararlara tabiyeti.

Eşitsiz Eğitim Sistemlerine Karşı Hiçbir Şey Yapılamaz (mı)?

Carl von Ossietzky Üniversitesi Erol KARAYAZ/Esslingen Yüksek Okulu Prof. Dr. Claus MELTER

Eğitim, iş piyasası ve Almanya ve Avusturya'daki aktörleri,

1) (gerçek ya da atfedilen) göç geçmişine sahip öğrencilerin, 2) (gerçek ya da atfedilen) düşük ücretli ailelerden öğrencilerin, 3) fiziksel olarak, öğrenim veya davranış yönünden ya da zihinsel yönden "engelli" görülen öğrencilerin ayırım görmesine neden olmakta.

Bu ayrımcılık gerçeği genellikle inkar edilmektedir. Çoğu zaman bilimsel ve siyasi açıdan kanıt gösterme ve sorumlulukları devretme oyunlarıyla bu gerçeklik gizlenmekte, zayıflatılmakta ya da değersizleştirilmektedir:

a) 1. hatalı görüş: "Öğrencilerin, iş ve çıraklık eğitimi olanağı arayanların yeterince başarılı olamamalarının sorumlusu kendileri, fazla destek sunamayan aile ortamı ve sosyal çevreleridir."

b) 2. hatalı görüş: "Göç geçmişine sahip öğrenciler, herşeyden önce Almanca dil yeterliklerinin eksik olması nedeniyle eğitimde başarı gösterememektedir."

c) 3. hatalı görüş: "Çocuk yuvaları 'okula başlayabilecek düzeydeki' öğrencileri okula gönderebilse, tüm öğrencilerin eğitim başarıları eşit olurdu."

d) 4. hatalı görüş: "Okul tüm öğrencileri bireysel ve adil bir biçimde destekler, değerlendirir ve sevk eder."

e) 5. hatalı görüş: "Okul sisteminin organizasyonu tüm öğrencileri gerçek ve potansiyel becerilerine göre destekler, değerlendirir ve sınıflandırır."

f) 6. hatalı görüş: "Çıraklık eğitimi ve iş piyasası sistemlerinde herkes, başarımlarını belgeleyen ve yeteneklerine uygun olarak eşit şanslara sahiptir."

g) 7. hatalı görüş: "Biz öğretmenler ve kurumlar, eşit bir destek için zaten herşeyi yapıyoruz, ama diğerleri bunu engelliyor."

Yukarıda yer verilen görüşlerin yanlış ya da çok eksik olma nedenleri:

a) Uluslararası karşılaştırmalı araştırmalar [TIES (bkz. Herzog-Punzenberger/Schnell 2011), PISA (bkz. Huisken 2006)] bireye özgü öğretim bilgisi, tam gün eğitim ve sekizinci sınıfa kadar birlikte öğrenim aracılığıyla, okula başlangıç sırasında varolan dilsel becerilere yönelik farklılıkların etkisinin ya da iyisi, farklılıkların karşılıklı etkileşime dayalı olarak önem kazanmasının, ayrıca sosyal ve ailesel farklılıkların (gelir ve destek imkanları yönünden de) önemsiz kılınmasının ya da önemsiz nitelikte bırakılmasının olanaklı olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan okulun temel görevi, heterojen öğrenci gruplarını, herkesin aynı ölçüde ve bireysel olarak mümkün olduğunca iyi öğreneceği biçimde, öğrenim süreçleri ve başarımlarındaki değişimi gerçekleştirerek desteklemektir.

Zekanın etnik kökene göre ya da sınıflara özgü farklılık gösteren bir dağılımı yoktur. Eğer eğitim sistemi eğitsel başarıyı ve karneleri, başarının sınıflarla, engellilik ve göçmenlikle bağıntılı bir bölümlenmeden türeyeceği biçimde ve karşılıklı etkileşime dayanarak şekillendirirse, o zaman bu bir kurumsal ayrımcılıktır. Gerçekte, öğretmenler tarafından ÖNEMLİ KILINAN ebeveynlerin geliri ve/ya da ebeveynlerin göç geçmişleri veya atfedilen engellilik ve sisteme dayalı engeller, bu grupların başarımlarındaki eşit gelişmeyi önlemektedir. Eğitim gereçleri ve ders yardımı için sınırlı maddi destek olanakları belirleyici olmamalıdır. Tüm çocukları okulda desteklemek nitekim OKULUN kendi görevidir.

b) Avusturya ve Almanya'nın eğitim sistemleri hala "ilkesel tekdil anlayışı"ni temel almaktadır (monolingualer Habitus - Gogolin). Göçmen toplumunun dillerini ya hiç ya da yeterli bir öğretim bilgisine dayanarak derslerde dikkate almamaktalar. Bu sistemler, söz konusu aksamaların örneğinin ikinci ya da üçüncü dil Almanca aracılığıyla aşılması için, öğretim bilgisi ve dil edinim teorileri yönünden ne üniversite eğitiminde yeterli düzeyde geliştirilmiştir ne de gelişime açıktır. Öte yandan Almanca'yı okul bağlamında tek önemli dil olarak betimleyen -belki de İngilizce, Fransızca, İspanyolca birer istisnadır- ve diğer dilleri desteklemeyen ya da değersizleştiren *Neo Linguizm*'in¹ (Dirim 2010) bir türü mevcuttur. İnci Dirim'in bir söyleşinden yaptığı alıntıda olduğu gibi, başarımları değersizleştiren toplumsal bir uygulama da vardır: "Aksanlı konuşulduğunda, insanlar düşünüşün de aksanlı ya da buna benzer bir şekilde gerçekleştiğini sanıyorlar". (Dirim 2010).

c) Birçok araştırma, atfedilen ya da gerçek bir yoksulluk konumundaki, göç geçmişine sahip ve/ya da engelli öğrencilerin, eşit başarımlara rağmen, engelli olmayan ve göç geçmişi bulunmayan, "normal" görülen orta ve üst katman mensubu öğrenciler kadar iyi değerlendirilmediğini veya daha yüksek ve daha itibarlı okullara gönderilmediğini kanıtlamaktadır (Gomolla/Radtke 2009). Öğretmenler ve okul her zaman ayrımcılık uygulamamaktadır, ama seçiciliği gerektiren ve örgütlenmeye dayalı sorunlar söz konusu olduğunda, sınıfa, göçmenliğe ve engelliliğe gönderimde bulunan açıklamalardan yararlanılmaktadır. Farklı ve büyük ölçüde hiyerarşik okul türlerine sahip, normal okul ve sonderschuleler şeklinde seçim yapan okul sisteminde, öğretmenler öğrencilerine farklı eğitsel, mesleki ve yaşamsal fırsatlar tahsis

¹ Linguizm: Azınlık ya da göçmen dillerine karşı önyargısal yaklaşım.

etmekten başka bir şey yapamamaktadır (öyle olduğu düşünülmektedir). Burada, - "kişi başarımına göre değerlendirilir" biçimindeki meritokrasi efsanesi yaşatılmaya çalışıldığından, gerektiğinde başarımla ve bireye dayanmayan kriterler kullanılmaktadır.

d) Almanya'da Helena Flam'ın (2009) ya da Martina Weber (2003) ve Seemann'ın [(Ortak Yayın). <http://oops.uni-oldenburg.de/volltexte/2009/839/pdf/seeeth08.pdf>] ya da Avusturya'da Susanne Binder'in (2004: Etnolojik Bakış Açısından Kültürlerarası Öğrenim. Avusturya ve Hollanda'da Tasarımlar, Görüşler ve Uygulama Örnekleri) araştırmalarında görüldüğü veya ABD'deki incelemelerin kanıtladığı gibi, öğretmenler, öğrencilerinin, sözü edilen başarımla yeteneklerine ilişkin cinsiyete, sınıfa ve göçmenliğe dayalı, içiçe geçmiş atıflarda bulunmaktadır (Bkz. Gomolla 2007). Bu şekilde, bir yandan "normal" ve engelli olmayan, anadili olarak Almanca konuşan ve böylelikle başarımla göstermeye yatkın olarak sınıflandırılan öğrenciler ile, öte yandan normal olmayan ve sorunlu görülen diğerleri arasında ayrıma gidilmekte. Almanca dışında diğer dillerde varolan beceriler gözönünde bulundurulmamakta, değer görmemekte ve dahası, okul başarımlarının bir parçası olarak dikkate alınmamakta ve desteklenmemekte. Engelliliği konu alan birçok araştırma da, içselleştiren okulların (engelli ve engelli olmayan çocukların birlikteliği), engelli öğrencilerin okuldaki ve iş piyasasındaki başarımlarını açıkça desteklediğini ve engelli olmayan öğrencilerin seçici okullardaki başarımlarına eşit bir başarı düzeyine sahip olduklarını kanıtlamaktadır (Bkz. Eckard u.a 2011, Edel 2009). Okul herkese mi açık olsun? Öyleyse "biz hiçbir çocuğu geride bırakmıyoruz!" tümcesi, Avusturya ve Almanya'nın güncel eğitim sistemleri için geçerli bir tümce değildir. Öğrenciler de, biz de öğretmenlerin atıflarından, değersizleştirme ya da olumlu değerlendirmelerinden haberdarız. İngilizcede bu, stereotypical threat (Bkz. Gomolla 2007), steryotiplerden kaynaklanan tehdit olarak adlandırılmaktadır: Öğretmenler ve toplum tarafından normal görülmemeyen öğrenciler, ırkçı ve erkeklere yönelik atıfları biliyorlar, "maço erkek, şiddete eğilimli kişi ve potansiyel terörist, kadınları hiçe sayan ve cinselliğe meğilli ve sınır tanımayan şahıslar". Türkiye'den ya da Orta ve Uzak Doğu'dan gelen, "ezilen, aile ortamının, eğitimde başarı ve eğitim kariyeri doğrultusunda değil, ev kadını ve eş olmak üzere yetiştirdiği, edilgen ve yardıma muhtaç kişiler olarak gösterilen kızların görüntülerini bu öğrenciler biliyorlar/biz biliyoruz. Biz ve bu öğrenciler, bu ülkelerden gelen kişilerin İslam,

kökten dincilik ve aydınlanmamışlık ile ilişkilendirildiklerini ve okulda, belki de hiç tanımadıkları "yabancı kültürlerin ve dinlerin birer elçisi ve uzmanı" haline getirildiklerini biliyoruz. Biz ve onlar, Avusturya ve Almanya'nın birer yerlisi oldukları halde, birçok kişinin siyahi Avusturyalı'lardan ve Almanlar'dan söz etmekte zorlandıklarını biliyoruz. Bu öğrenciler, yerli biz ve yabancı biz olmayanlar ayırımı yapıldığını biliyorlar. Ve aynı zamanda insanlar kendilerini Almanya ve Avusturya'da evinde hissediyor, ancak sürekli diğerleri ve yabancılar olarak toplumsallaştırılıyor. Ve ister görünüşte ister gerçek, ama dışlama olarak duyumsanan "nerelisin? Sizde bu şeyler nasıldır?" soruları ile, diğerleri ve yabancılar yaratılıyor.

e) TIES ve PISA gibi karşılaştırmalı okul araştırmaları, bireysel, tam gün ve daha geç seçmeye odaklı destek söz konusu olduğunda, öğrencilerin eğitim başarımlarında etnik, ulusal ve gelir bağımlı farklılıklara rastlanmadığını kanıtlamıştır. Öyleyse sınıf, etnik grup ve engelli veya engelli olmayan gruplar türeten, eğitim ve iş piyasası fırsatları açısından eşitsiz gruplar yaratan okul sistemidir, Avusturya'daki üniversiteler, pedagoji yüksek okullardır, Almanya'daki yüksek okullardır, eğitim politikası ve onun aktörleridir. Sorumlusu öğrenciler ve aileleri değildir, kesinlikle değildir. Eğitim sistemi eşitsizliği uygulamaktadır.

f) Uluslararası İşçi Örgütü'nün (ILO) ve ırkçılıkla mücadele birimlerinin çok sayıda araştırması, ülkelerde alışlagelmiş bir ad taşımayan ve iş başvurusunda bulunan bir insanın, bir iş görüşmesine davet edilmek için sekiz kat daha fazla başvuruda bulunması gerektiğini göstermiştir (Liebig 2007: http://www.migration-boell.de/web/migration/46_1273.asp). Eğitim sistemindeki ayrımcılığa yukarıda değinildi. August Gächter (2010) Avusturya'ya ilişkin şunu ortaya çıkarmıştır: Göç geçmişine sahip gençlerin eğitsel başarımları değil, eğitimde onlardan yararlanılması belirleyicidir. Büyük güçlüklerle ve kurumsal ayrımcılığa rağmen edinilmiş mezuniyetler, çıraklık eğitimindeki ve iş piyasasındaki ayrımcılık aracılığıyla değersizleştirilmektedir. Eşit ya da daha kötü mezuniyetlere sahip çoğunluk toplumu mensupları, daha çabuk bir iş ve çıraklık eğitimi için bir yer bulmaktalar. Öyleyse sorun yetersiz eğitim değil, daha çok ırkçılıktır.

g) İşyerlerinde tekil şahıslar olarak ve meslektaşlarıyla birlikte birşeyleri değiştirmek isteyen, tek başına olan çalışkan birçok insan var. Belki de okur olarak sizler de buna dahilsiniz. Ancak kurum olarak okul ve tek tek okullar, genelde, sorumlu eyalet birimleri ve federal birimlerde de görülmemeyen, öğrencilerin etnik, sınıfsal ya da en-

gellilikten kaynaklanan uygulamalarla bağlantılı olarak yeterince desteklenip desteklenmediklerini araştıran, eşitlenmeye yönelik sürekli bir eğitsel denetleme gerçekleştirilmemektedir (Bkz. Gomolla 2005 ve 2007). Okulunuz sınıfsal ilişkiler üretiyor mu? Okulunuz etnik grupların farklı desteklenme biçimlerini üretiyor mu? Okulunuz engellerden arınmış mı? Tüm bunları biliyor musunuz? İrkçilik karşıtı hedefleriniz var mı? İrkçiliğe ve engellere karşı eleştirel bir biçimde eğitimde daha fazla eşitliğe erişmek için yıllık planlamanız nedir? Eğitimde daha fazla eşitlik için hangi işbirliklerine ve stratejilere sahipsiniz? Öğretmenler, resmi dairelerde çalışanlar, politikacılar, ama aynı zamanda ebeveynler ve öğrenciler kendi alanları için bütün bu soruları yanıtlayabilirler ve yanıtlamalıdır.

Ancak genelde neden bu yapılmaktadır? Yanıt için bazı düşünceler yardımcı olabilir:

1) Kendilerini "beyaz", çoğunluk toplumuna ait, yerli ve normal gören ve orta ve üst katmanı oluşturan, okullarda ve resmi kurumlarda çalışan gruplar, toplumsal-yapısal iktidar konumlarını ve engellenenler olarak ırkçı sınıfsal ayrıcalıklarını korumak istiyorlar. Bu açıdan eğitimde eşitsizliği ve ülke ekonomisine yönelik zararı bilinçli bir şekilde göze almaktadırlar.

2) Birçok kişi, kendi faaliyet alanlarının genişletilmesi ve yıpranmış yapıların ve siyasal konumların korunmasının değişimi yerine, dezavantajlara neden olan sistemlerin sürdürülmesine katkı sunmuştur. Eğitimde eşitlik için öğrencilerin, öğretmenlerin ve ebeveynlerin katıldığı bir grev neden olmasın?

3) İdeal öğretmene ve ideal öğrenciyeye ilişkin standart oluşturan bir tasarım mevcuttur ve bu tasarım, hiyerarşik ve nüfuz eden bir biçimde, bilginin öğrenilmesi ve dile getirilmesinde eğilimsel olarak yalnızca tek bir doğru yol bulunduğunu aktarmaktadır. Standart öğrenci tasarımına, öğrenim yollarına ve öğrenim hızına uygun olmayan herkes olumsuz değerlendirilmekte. Bu standart tasarımlar sınıfsal aidiyetle ve etnik kökenle bağlantılıdır. Özellikle yerli olarak tanımlanmayan kişilerin, bilinçli ya da bilinçsiz bir uygulamaya dayanarak eşit değerde, aynı düzeyde görülmemesi ve onların/bizlerin eğitimdeki ve iş piyasasındaki fırsatlarının ya hiç tanınmaması ya da ağırlaştırılmış koşullarda tanınması söz konusudur. Tarafsız bir ifadeyle: Okulun beklentisi ile öğrencilere ilişkin ilkesel anlayış arasında, standart öğretmen/öğretim üyesi beklentisi ile öğrencilere ilişkin ilkesel anlayış arasında bir çelişki mevcuttur (Bkz. Dirim/Mecheril 2010 ve Mathé 2009, sonun-

cusu üniveristelere yöneliktir: http://othes.univie.ac.at/4832/1/2009-02-04_9100345.pdf).

4) Kapitalizmde gruplara yönelik iktidar ilişkileri kabul ettirilmektedir, ki bu ilişkilerde ayrımcılıktan türeyen farklılıklardan ve gerekçelendirme biçimlerinden yararlanılmaktadır (Bkz. Huisken 2006: *Der "PISA-Schock" und seine Bewältigung. Oder: Wie viel Dummheit braucht die Republik?*). Bu anlayışa göre kapitalizmde üst düzeyde vasıflandırılmış ve az ya da çok kötü koşullarda çalışan veya iş arayan yoksullaşmış insanların olması işlevsel ve mantıklıdır. Başarımda ve eğitimde eşitlik yalanı ile kişinin kendi durumuna yönelik sorumluluğu bireyselleştirilmekte ve sorumluluk sisteme değil, kişiye yüklenmektedir, sisteme karşı birlikte mücadele ise hiç söz konusu olmamaktadır. İşsizlerin ve belirli dinsel, ulusal ve/ya da kültürel grupların kötülenmesi, eşitsizlik koşullarının ırkçı biçimde kültürelleştirilmesini desteklemektedir (Bkz. *Hetzaktivitäten von Sarrazin und Strache*).

5) Yüksek okulların ve okulların demokrasiden arındırılması artan oranda gerçekleşmektedir. Öğretmenler karşısında okul müdürlerine daha fazla hak tanınmakta ve öğretmenler "işleri zorlaştırılmış egemenler" olarak, aynı zamanda daha fazla görev üstlenmekte olup, öğrenciler karşı-

sında daha keyfi hareket etme olanağına sahiptirler. Öğrenciler eşitsizlik nedeniyle biçimsel olarak sınıf sözcüsü, danışman öğretmen ve okul denetim dairesi gibi farklı yollardan şikayette bulunabilirler, ancak onlar yapısal açıdan ve günlük yaşamda çoğunlukla eşitsizlikle karşı karşıyadırlar ve kendilerini çok zor savunabilmektedirler, özellikle öğrenci arkadaşlarıyla ve ebeveynleriyle olan dayanışması çoğu zaman eksiktir.

6) Koşullar eşit değil ve biz bunları farklı yapmak istiyoruz, ama diğerleri bana ve bize izin vermiyor.

Bir ve beş numaralı savları doğru buluyoruz ve bu çözümlere devam edileceğini, her yönüyle düşünüleceğini ve dönüşüme yönelik girişimlerin pratikte denenerek, biliminsanları, öğretmen ve öğrencilerle gözden geçirileceğini, akabinde politik ve kurumsal açıdan uygulamaya geçireceğini ümid ediyoruz.

Belki de sorun bilgi ve kaynak eksikliğinden değil, ortak tartışmalarımızın ve değişimi hedefleyen girişimlerimizin eksikliğinden türüyordur – itiraf etmeliyiz ki bu konularda her zaman başarılı olmayacağız. Yine de ya da özellikle bu nedenle: Birlikte işe başlayalım!

Çeviri: Die Gaste

Kaynakça:

Binder, Susanne (2004): *Interkulturelles Lernen aus ethno-logischer Perspektive. Konzepte, Ansichten und Praxisbeispiele aus Österreich und den Niederlanden*. Münster

Dadzie, Stella (2000): *Toolkit for tackling racism in schools*. Stoke on Trent

Dirim, İnci (2010). *Wenn man mit Akzent spricht, denken die Leute, dass man auch mit Akzent denkt oder so.* Zur Frage des (Neo-)Linguizismus in den Diskursen über die Sprache(n) der Migrationsgesellschaft, in: *Mecheril, Paul/Dirim, İnci/Gomolla*,

Dirim, İnci/Mecheril, Paul (2010). *Die Schlechterstellung Migrationsanderer: Schule in der Migrationsgesellschaft*, in: *Mecheril, Paul/Castro-Varela, Maria do Mar/Dirim, İnci/Kalpaka, Annita/Melter, Claus: Migrationspädagogik*. Beltz, 121-138.

Eckhart, Michael/Haeberlin, Urs/ Sahli Lozano, Caroline/Blanc, Philippe (2011): *Langzeitwirkungen der schulischen Integration. Eine empirische Studie zur Bedeutung von Integrationserfahrungen in der Schulzeit für die soziale und berufliche Situation im jungen Erwachsenenalter*. Bern.

Edel, Judith (2009): *Von der Integration zur Inklusion - Eine Schule ohne Behinderungen*. Innsbruck. In: <http://bidok.uibk.ac.at/library/edel-inklusion-bac.html> (Recherchedatum 15.11.2011)

Flam, Helena (2009): *Diskriminierung im Bildungssystem und auf dem Arbeitsmarkt*. In: *Melter, Claus/Mecheril, Paul* (Hrsg.): *Rassismuskritik Band I: Rassismustheorie und -forschung*. Schwalbach/Ts.

Gächter, August (2010): *Die Verwertung der Bildung ist in allen Bundesländern das größere Problem als die Bildung selbst*. In: <https://www.zsi.at/attach/p1509ober.pdf> (Recher-

chedatum 15.11.2011)

Gomolla, Mechthild (2005): *Schulentwicklung in der Einwanderungsgesellschaft. Strategien gegen institutionelle Diskriminierung in England, Deutschland und in der Schweiz*. Münster/New York

Gomolla, Mechthild/Radtke, Frank-Olaf (2009): *Institutionelle Diskriminierung: Die Herstellung ethnischer Differenz in der Schule*. 3. Auflage. Wiesbaden

Gomolla, Mechthild (2007): *Institutionelle Diskriminierung im Bildungs- und Erziehungssystem: Theorie, Forschungsergebnisse und Handlungsperspektiven* http://www.migration-boell.de/web/integration/47_1495.asp

Herzog-Punzenberger, Barbara/Schnell, Philipp (2011): *Bildungsforschung (in) der Migrationsgesellschaft. Entwicklungen und Perspektiven in Österreich*. In: http://www.uni-graz.at/paedabww_schnell_herzog-punzenberger.pdf (Recherchedatum 15.11.2011)

Huisken, Frerik (2006): *Huisken: Der „PISA-Schock“ und seine Bewältigung. Oder: Wie viel Dummheit braucht die Republik?* Wiesbaden

Liebig, Thomas (2007): *Migranten auf dem Arbeitsmarkt – Erfahrungen aus OECD-Ländern*. In: http://www.migration-boell.de/web/migration/46_1273.asp (Recherchedatum 15.11.2011)

Mathé, Isabel (2010): *Mehrsprachigkeit als Kapital an der Universität. Eine empirische Untersuchung zur Kapitalisierung studentischer Mehrsprachigkeit im transnationalen universitären Raum*. Dissertation. In: http://othes.univie.ac.at/4832/1/2009-02-04_9100345.pdf (Recherchedatum 15.11.2011)

Mecheril, Paul (2005). *Die Unumgänglichkeit und Unmög-*

lichkeit der Angleichung. Herrschaftskritische Anmerkungen zur Assimilationsdebatte, in: *np-Sonderheft 2005*, 124-140.

Mecheril, Paul/Quehl, Thomas (2006). *Sprache und Macht. Theoretische Facetten eines (migrations-)pädagogischen Zusammenhangs*, in: *Mecheril, Paul/Quehl, Thomas* (Hg.): *Die Macht der Sprachen. Englische Perspektiven auf die mehrsprachige Schule*. Münster, 157-168.

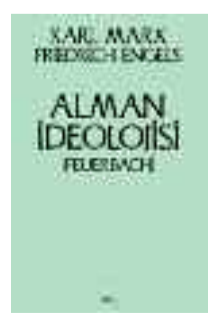
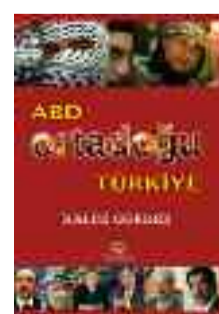
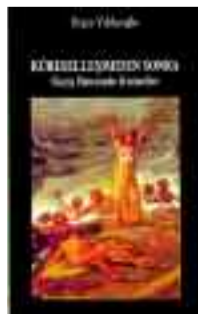
Mecheril, Paul/Castro-Varela, Maria do Mar/Dirim, İnci/Kalpaka, Annita/Melter, Claus (2010): *Migrationspädagogik*. Weinheim/Basel

Melter, Claus (2011a). *Kritische Erziehungswissenschaft und Intervention für gerechtere Verhältnisse in der kapitalistischen Migrationsgesellschaft – Verpflichtung oder unangemessene Einmischung? Vortrag an der Universität Innsbruck*. Internet: http://www.uibk.ac.at/iezwtex/kritische_erziehungswissenschaft.pdf (recherchiert am 01.11.2011)

Melter, Claus (2011b). *Wer darf an die Universität? Aspekte der rechtlichen und institutionellen Diskriminierung von Studierenden aus Drittstaaten*, in: *Spanning, Reingard/Arens, Susanne/Mecheril, Paul* (Hg.): *bildung-macht-unterschiede*. 3. Innsbrucker Bildungstage. Innsbruck, 133-152.

Seemann, Martina (Hrsg.) (2007): *Ethnische Diversitäten, Gender und Schule. Geschlechterverhältnisse in Theorie und schulischer Praxis* Oldenburger Beiträge zur Geschlechterforschung. Oldenburg. In: <http://oops.uni-oldenburg.de/volltexte/2009/839/pdf/seeeth08.pdf> (Recherchedatum 15.11.2011)

Weber, Martina (2005): *Apartheid im Schulhaus. Zur Konstruktion ethnischer und geschlechtlicher Grenzen im Schulltag*. In: *Spies, Anke/Stecklina, Gerd* (Hrsg.): *Die Ganztagschule Band I*. Heilbronn.

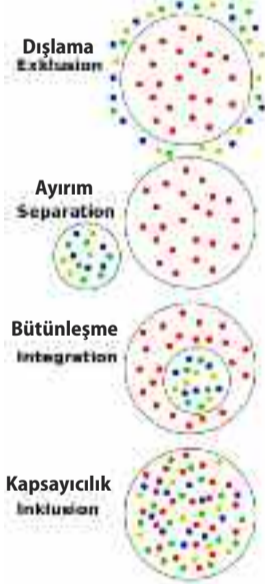

Kapsayıcılık (*Inklusion*) mı, Bütünleşme (*Integration*) mi?

Dr. Hakan AKGÜN

Son zamanlarda, *Die Gaste*'nin Kasım/Aralık 2011 sayısında da görüldüğü gibi, kapsayıcılık veya kapsayıcı eğitim anlayışı akademisyen çevrenin Almanya gündeminde giderek yerini almakta. Hem Prof. Dr. Rolf Werning'in makalesi hem de Prof. Dr. Vernor Munoz'un sempozyum sunumu bu konuyla ilgili önemli bilgileri içermekte. Kapsayıcılık ve Bütünleşme yönelimlerini karşılaştırmaya geçme- den önce "kapsayıcılık" mı "içselleme" mi konusuna açıklık getirmek istiyorum. Her iki terim de Almanca "*Inklusion*" teriminin Türkçe karşılığı olarak kullanılmaktadır. Ben Türkiye pedagojik literatüründe yaygın olarak kullanıldığı için "kapsayıcılık" ve "kapsayıcı eğitim" terimlerini kullanmayı uygun gördüm.

Şimdiye kadar hep bütünleşme veya kaynaşma anlamındaki Almanca "*integration*" terimine odaklandığımız için yeni bir yönelim olan kapsayıcılığı anlamakta zorluklar olduğunu farkettilim. Aynı zamanda bu yeni anlayışın bir kaynaşma şekli olduğu ve zaten birçok entegrasyon çalışmaları yapıldığı için önemli olmadığı şeklinde düşünceler de dile getirilmekte. Bu konuya açıklık getirmek için internet ansiklopedisi *Wikipedia*'dan almış olduğum grafiğe birlikte bakalım: <http://de.wikipedia.org/wiki/Inklusion> (Pedagogik)

Bu grafikte görüldüğü gibi kapsayıcılık uyum anlayışının bir parçası veya yeni bir metodu değil, uyumla bir parça ulaşılmaya çalışılan hedef olan bütün toplum bireylerinin katılımının gerçekleşmiş halidir. Prof. Dr. Werning kapsayıcı eğitimin en belirgin özelliğini şöyle dile getiriyor: "Her öğrenci kendi bireysel kişiliğiyle, güçlü ve zayıf yönleriyle, kültürel, ulusal, toplumsal, dinsel kökeniyle buyursun." İşte bu noktada bütünleşme ve kapsayıcılık

anlayışlarının farklılığı belirgin hale gelmekte. Bütünleşme anlayışı toplumun bireylerini –örneğin öğrencileri– önce "göçmen kökenli", "anadili şu olan", "inanıcı bu olan", "engelli", "sorunlu" veya "normal" gibi çekmecelere ayırıyor ve daha sonra bunları kaynaştırmaya, bütünleştirmeye çalışıyor. Fakat kapsayıcılık her bireyin kendine özel becerileri ve gereksinimleri olduğu gerçeğinden yola çıkarak çeşitliliği normal bir olgu olarak kabul ediyor, bireyleri toplumsal katılımın her alanında oldukları gibi kabul ediyor ve dışlamıyor. Bu bağlamda kapsayıcılığın karşıt anlamı dışlama (*Exklusion*) bütünleşmenin ise ayırım (*Separation*) olacaktır.

Bu Sistem Değişmeli

Öğretmen çevresinde kapsayıcılığın engellilerin uyumu ile ilgili olduğu ve bununla ilgili zaten birlikte eğitim (*gemeinsamer Unterricht*) gibi uygulamaların olduğu ve yeni bir yönelime gerek olmadığı şeklinde yanlış bir kanı da yaygındır. Esasen kapsayıcı eğitimin uygulanmasına geçişle ilgili çalışmalar Birleşmiş Milletler Engelliler Sözleşmesi'nin Mart 2009'dan itibaren Almanya'da yürürlüğe girmesiyle başlamış olsa da ilk dürtü Haziran 1996'da yayınlanan Salamanca Bildirisi ile gelmiştir. Belirtilen tarihte İspanya hükümeti Birleşmiş Milletler ve UNESCO uzmanları ile özel eğitim alanında çalışan uluslararası uzmanları ül-

kesindeki konferansa davet etmiş ve adı geçen ortak bildiri imzalanmıştır. İşte bu bildirinin önemli bölümünden bir alıntı:

"1. 92 hükümeti ve 25 uluslararası kuruluşu temsil eden bizler, 'Özel Gereksinim Eğitimi Dünya Konferansı'nın delegeleri olarak 7-10 Haziran 1994 tarihlerinde İspanya'nın Salamanca şehrinde toplandık; şimdi burada, normal eğitim sistemi içinde özel eğitim gerektiren çocuk, genç ve yetişkinlere eğitim sağlamanın lüzum ve ivediliğini tanıyarak '*Herkes için Eğitim*' sözümüzü tekrar doğrularız ve burada özel gereksinim eğitimiyle ilgili faaliyet çerçevesini onaylarız. Bu çerçevedeki koşullar ve tavsiyeler hükümet ve kuruluşlara yol gösterir.

2. Bizler inanıyor ve ilan ediyoruz ki:

* Her çocuk, eğitim görme temel hakkına sahiptir; kabul edilebilir öğrenim seviyesini başarıya ve devam ettirme fırsatı verilmelidir,

* Her çocuk, kendine özgü özelliklere, ilgi, yetenek ve öğrenme ihtiyaçlarına sahiptir,

* Bu özellik ve ihtiyaç çeşitliliğini dikkate alarak eğitim sistemleri düzenlenmeli ve eğitim programları gerçekleştirilmelidir,

* Özel eğitim gereksinimi olanlar, normal okullara devam edebilmeli ve bu okullar onların ihtiyaçlarını karşılayabilecek, 'çocuğu merkez alan' eğitim sistemi içinde yetiştirilmelidir.

* Ayırıcı tutumla mücadelede, herkesi hoş karşılayan ve kabul eden bir toplumun oluşturulmasında ve herkes için eğitimin başarılmasında, normal okullar bu kapsayıcı durumlarıyla en etkili araçtır; bundan başka, bu okullar çocukların çoğuna etkili bir eğitim sağlar; yeterliliği ve sonunda tüm eğitim sisteminin maliyet etkinliğini geliştirir.

3. Bütün hükümetlere seslenir ve,

* Bireysel ayrımlara ve güçlülere bakılmaksızın tüm çocukları kapsayacak imkana kavuşturmak için eğitim sistemlerini geliştirmek amacıyla en üst politik ve bütçe önceliğini vermelerini,

* Zorlayıcı başka sebepler olmadıkça, bütün çocukları normal okullara kayıt ederek, hukuki ve politik bir konu olarak kapsayıcı eğitim prensibini kabul etmelerini,

* Kapsayıcı okullarla deneyimi olan ülkelerle deneyim ve bilgi alış-verişinde bulunmalarını, demonstrasyon (gösteri) projeleri geliştirmelerini,

* Özel eğitim gereksinimi olan çocuk ve yetişkinler için eğitim imkanlarını, planlama, kontrol ve değerlendirme için yerleşmiş ve katılımcı mekanizmalar kurmalarını,

* Özel eğitim ihtiyaçları için hazırlıklarla ilgili planlama ve karar verme süreçlerinde, anne-babaların, toplumun ve yetersizliği olan kişilerin kuruluşlarının katılımını sağlamalarını,

* Kapsayıcı eğitimin mesleki yönünde olduğu kadar, erken tanı ve müdahale yollarında da daha çok gayret harcamalarını,

* Sistemli bir değişim kapsamında, hizmet öncesi ve hizmetiçi öğretmen yetiştirme programlarının, kapsayıcı okullarda özel gereksinim eğitimine hazırlayıcı nitelikte olmasını sağlamalarını teşvik ederiz." (bkz. *Özel Eğitim Dergisi*, 1996, 2 (2) 91-94).

Görüldüğü gibi bu bildiri de özel eğitim uzmanları tarafından hazırlanmış olsa da bireysel ayrımlara ve güçlülere bakılmaksızın tüm çocukları içine alan bir kapsayıcı eğitim prensibinden söz edilmektedir. Ve yine görüldüğü

gibi Almanya'da bu yönelimin ciddi bir tartışma ortamı bulması için 1996'dan bu yana 15 seneyi aşkın bir sürenin geçmesi gerekmektedir.

Politikacıların bu ağıra alma tutumu yine benim herşeyin aynı kalacağı "ucundan kıyıdan" göstermelik değişiklikler ve projelerle sistem değişikliğinin önüne geçilmek istendiği yolundaki kaygımı artırmaktadır. Kuzey Ren Vestfalya Eyalet Hükümeti'nin yeni "*Sekundarschule*" uygulaması da bu kaygımı desteklemektedir. Böylece her çocuğu kapsayan ve çeşitliliği temel alan bir sistem değişikliği yerine *hauptschule* ve *realshulenin* karışımı bir okul tipi oluşturularak, her çocuğun *gymnasium* seviyesinde öğrenim görme olanağı engellenmekte ve *gymnasiumun* toplumun ayrıcalıklı bir kesimi için hazır tutulması uygulaması sürdürülmek istenmektedir. Nitekim Prof. Dr. Werning'in görüşüne göre de sosyo-ekonomik ve etnik ya da ulusal köken halen eğitim başarısı konusunda risk kaynağı olarak belirgenliğini korumaktadır (bkz. http://www.hss.de/fileadmin/media/downloads/Berichte/100516-18_RM_Werning.pdf).

Bu Sistem Nasıl Değişir?

Şu bir gerçektir ki *gymnasium* lobisi Almanya'nın eğitim politikasını belirlemektedir. Bu savı destekleyen en güzel örneği yine Prof. Dr. Werner Munoz veriyor: "Kapsayıcı ve insan haklarına saygı duyan sisteme karşı çıkanlar gittikleri okulları içeren bu sistemin tam bir ürünüdürler. Daha hangi kanıt isteniyor. Kendime şu soruyu yöneltiyorum, şu anda ülkenin eğitim politikasında karar veren kişiler, zamanında bir *hauptschule* veya *sonderschule*ye mi gönderildiler yoksa birçok ayrıcalıkları olan ve oldukça seçici etkisi olan bir öğrenim kurumuna mı? (<http://www.munoz.uri-text.de>)

Peki bu Prof. Dr. Yasemin Karakaşoğlu'nun (*Die Gaste*, Sayı: 4 /Kasım-Aralık 2008) da belirttiği gibi, "herkese eşit şans veren tek bir okul sistemi" nasıl oluşur? İşte bu bağlamda akademisyen kesimin değişim sürecini hızlandıran bir strateji uygulaması gerektiğine inanıyorum.

İnsan haklarını hiçe sayan, belli bir kalıba uymayan çocukları dışlayan bu eğitim sisteminin pedagojik boyutunun yeterince tartışıldığı düşüncesindeyim. Bu nedenle Almanya eğitim sisteminin pedagojik boyutundaki açmazlarını bilimsel araştırmalarında ve yazılarında sürekli dile getiren bilim insanlarının –örneğin Prof. Dr. Mechtild Gommolla, Prof. Dr. Frank-Olaf Radtke, Prof. Dr. Georg Auernheimer, Prof. Dr. Yasemin Karakaşoğlu, Prof. Dr. Ahmet Toprak ve isimlerini saymadığım diğerleri– olayın insan hakları ve çocuk hakları boyutunu irdeleyen hukuk bilimcileri tarafından desteklenmesi gerektiğine inanıyorum. Ancak bu şekilde pedagojik nedenlerle hukuksal nedenlerin birleşmesinin politikacılar üzerinde oluşan baskıyı artıracığı ve özlemle beklenen her çocuğu kapsayıcı bir eğitim sistemine geçiş sürecini hızlandıracığı kanısındayım. Bu nedenle buradan özellikle göçmen kökenli hukuk bilimcilerine seslenerek dışlayıcı Alman eğitim sisteminin Birleşmiş Milletler veya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi düzeyinde bir şikayet konusu yapıp yapılmayacağını araştırmalarını öneriyorum.

Söyleşiler IX

Koral OKAN

Biri (der ki): Merhaba... Nasılsın?

Öteki: Merhaba... Teşekkür ederim! Ben iyiyim, sen nasılsın?

Biri: Ben de iyiyim.

Öteki: Bugünkü konumuzun, geçen konuşmamızdan beri geçen uzun sürede aklımı kurcalayan bir alanda olmasını istiyorum. Çok temel ve köklü bir konu ve Antik Çağ'dan, Antik Ege kültüründen adım adım bugüne kadar getirilmiş sosyal bir olgu: "DEMOKRASİ"!...

"Demokrasi", (Yunanca *demokratia* yani *demos*, halk + *kratos*, iktidar) bir yandan, üzerinde sık sık tartışmalar yaşanan, gerek hukuk ve gerek diğer sosyal bilim alanlarında belirleyici nitelikte bir kavram haline gelmişken, diğer yandan da siyaset piyasasında değeri düşmüş bir para gibi dolaşmaktadır.

Daha önceden anlattığımız gibi, ilk kez *Solon* (640-559) zamanında oluşturulan siyasi yapılarda, yani "*Atina Demokrasisi*" diye anılan sistemde, tüm yurttaşlar oluşturulan meclislerde yasaları yapma, oy verme ve fıkrını söyleme hakkına sahipti. Yurttaşlar toplandıklarında, kamusal sorunları tartışır, yasa teklifleri yaparlar, yasalar kabul ederler, uzmanlık isteyen işler için seçim yaparlar, herşeyi tam bir açıklıkla tartışır, kararlar alırlar, kısaca devleti doğrudan demokrasi esaslarına göre yönetirlerdi. Halk egemenliği doğrudan gerçekleşir, araçların dolayımı söz konusu olmazdı. Kavramın gerçek anlamına uygun bir işleyiş oluşturmuşlardı.

"*Atina demokrasisi*"nin temel ilkesi, her yurttaşın yönetilme ve yönetme yeteneğine sahip olduğuydu ve bu, bir biçim sorunu olarak, sadece ilke düzeyinde kalmıyordu. Her yurttaş, rotasyon esasına göre kamusal sorumluluklara getiriliyordu. Bu uygulama, kura usulüyle yapıyor, zaten sınırlı olan kamusal görevlere getirilecekler kura çekimi yoluyla saptanıyordu. Bu temel ilke, yöneten-yönetilen ayrımını ortadan kaldırıyordu. Dönemin Yunan düşüncesi, seçim esasını geçerli saymıyordu ve bunu da haklı bir gerekçeye dayanıyordu. Bu anlayışa göre, seçim sistemiyle yöneticilerin seçilmesi bir oligarşinin ortaya çıkmasına neden olurdu. Öyleyse bir oligarşinin ortaya çıkmasını önlemenin yolu, seçimlere bir yönetim aracı olarak itibar edilmesinden geçirdi. Seçimlere sadece sınırlı bir şekilde başvuruluyor ve teknik beceri veya uzmanlık gerektiren az sayıdaki işler için seçim yapıyordu.

Sitenin yönetiminde yurttaşların kamusal sorumluluklara eşit koşullarda katılmaları, eşitlik ilkesine verilen önemin bir göstergesiydi. Rotasyon ve kura esasına göre herkesin kamusal sorumluluk alması, oligarşik bir yapı ve işleyişin ortaya çıkmasına karşı bir güvence olarak görüldüğü gibi siyaset de bir uzmanlık alanı ve bilim konusu olmaktan çıkarılmıştı. Antik Ege dünya görüşünde, siyasetin bir uzmanlık konusu yapılması ve kamusal yönetimin bir elit tarafından yürütülmesi, kabul edilebilir değildi. (Zaten, gerçek anlamda özgürlüğün ve toplumsal eşitliğin gerçekleştiği bir toplumda uzmanlık diye bir şeye de gerek kalmazdı).

Fakat yurttaşların, toplam halk içindeki sayısal oranlarının çok sınırlı olduğunu da unutmamalıyım. Halk içinde olup fakat yurttaş sayılmayan kadınların ve kölelerin ve o şehir devletinde doğmamış olanların seçme ve seçilme hakları yoktu. Bu sistemin en güçlü uygulayıcısı olarak *Atina'yı ele alırsak*, *Solon* döneminde toplam nüfusun 250.000-300.000 arasında olduğu tahmin edilir. Bu nüfusun ancak 30.000'i oy verme hakkına sahip *Atinalı* yurttaştı. Ancak, Ege "demokrasisi", bir *ilk siyasi yapı* olması itibarıyla, beraberinde tragedya vb. sosyal olayları da tarihe taşımasıyla, felsefe ve diğer üstyapı kurumlarında kalıcı etkisiyle 20. yüzyıla dek başvurduğumuz bir olgu olarak özelliğini ko-

rumuştur.

Geçen seferler de anlattık, *Solon*, ilk kez oluşturulan Halk Meclisinin (*ekklesia*) etrafını bir sıra diğer "demokratik" önlemlerle sarıyor ve soyluların aç gözlü sömürüsüne karşı yurttaşların haklarını "demokrasi" ile koruyacak yapıların temellerini atıyordu. Bu yapıların inşası, *Solon*'dan sonra da *Perikles* döneminin sonuna kadar sürecek, ondan sonra tekrar yıkılacaktı. Burada, "demokrasi" olgularının neden tekrar yıkılmak zorunda kaldığını irdelemek, bu anlatımın sınırlarını aşacağından, ileride bu soruna döneceğimin vadesi ile yetineyim. Şimdiden söyleyebileceğim çok kısa bir işaret, bu çöküşün büyük ölçüde siyasi üstyapı ile ekonomik altyapının uyumsuzluğunda yoğunlaştığı şeklinde olacaktır.

Konumuzu açmak için, "demokrasi"yi iki kavram altında inceleyelim: Birincisi, "sivil toplum-devlet ilişkilerinin biçimi" olarak "demokrasi" ve ikincisi "siyasi yapılanma biçimi" olarak "demokrasi". Yani "demokrasi", sadece bir iktidar yapma tekniği değil, aynı zamanda bir iktidar kullanma tekniğidir ve köklerinde, her zaman, insanlar arası sosyal ilişkiler ağı vardır. Yine "demokrasi", temel iddialarını insanların eşitliği ve özgürlüğü kavramlarında bulan bir sistemdir. Buna göre, önce, bir siyasi sistemin "demokratik"liğini, o yöntemin özelliklerine bakarak değerlendirebiliriz, yani siyasi gücün eşit biçimde dağıtılıp dağıtılmadığıyla ilgileniriz. İkincisi, "demokrasi" artık doğru sonuçların üretilmesinde kullanılan araçlar dizisi olarak algılanmalıdır.

Başka bir deyişle: "Demokrasi", bireysel tercihlerin aritmetik toplamı olmayıp, farklı bireylerin verilen bir karardan nasıl etkilendiği üzerinde durulmasını gerektirmektedir.

Önce, yöntemin özellikleri şikkına bakalım:

"*Atina demokrasisi*"nin, kuşkusuz bugünkü anlayıştan çok daha uzak koşullar içerisinde bir "demokrasi" olduğunu tekrar vurguladıktan sonra, "*Atina demokrasisi*"ni oluşturan yurttaşların mutlak "egemenler"¹ (Almancaıyla "*souverän*") olduğunu söyleyelim: Yurttaşlar, esasta, yönetimini hiçbir başka kısıtlama veya denetime bağlı olmaksızın sürdüren, bağımlı olmayan insanlardır; resmen erişilmesi istenen ve büyük ölçüde erişilen durum, yasanın, yürütme ve yargının kendileri tarafından yapılması, bu ilkeye göre kendilerinin yönetilip ve yargılanmalarıdır.

Kralların tek egemen olduğu dönemi, ilk kez Fransız Devrimi ile yıkan devrimcilere göre, artık "demokrasi, kamu işlerini sürekli toplantı halindeki halkın doğrudan oyuyla yürüten bir devlet olmadığı gibi, halkın birbirinden yalıtılmış yüzbinlerce grubunun düşüncesiz ve tutarsız önlemlerle tüm toplumun kaderinin belirlendiği bir hükümet de değildir... Demokrasi, her şeyi uygun biçimde kendi kendine yapan ve yapmadıklarını temsilcileri aracılığıyla yapan, kendi yaptığı yasalarla yönetilen egemen halkın devletidir."² Fransız devrimcilerinin istediği, halkın seçtiği araçlara verilen görevin açık ve net olmasıdır: "... halkın milletvekilleri halkın temsilcileri değildirler ve olamazlar, sadece aracıdır..."³ Bu araçların, egemen halktan aldıkları görevi temsilci olarak yerine getirmeleri anlamındaki işlevleri, 16. yüzyılda siyasetin sözlüklerine girmektedir. Feodal dönemin krallarının halkları üzerindeki egemenlikleri şimdi artık halkların eline geçmek zorundaydı.

Rousseau'ya göre, demokrasi, yurttaşların yasaları bizatihi kendilerinin yaptığı düzenin adıdır. Zira "genel"i bağlayan şeyin, aynı "genel"den çıkması gerekir. Hatta, *Rous-*

¹ *Egemen* sözcüğü, Türkiye'deki genel literatürde, hakimiyet, bir devletin ülkesi ve uyrukları üzerindeki yetkilerinin tümünü ifade etmektedir. Yani sözcük, devletin özelliklerini ifade eden bir biçimde kullanılmaktadır.

² M. Robespierre, *Ayaklar Baş Olunca*, İlkeriş Yayınları, 2008, s. 58/59.

³ J.J. Rousseau, *Toplum Sözleşmesi*, Bulut Yayınları, 2007, s. 148.

Biri ile *Öteki*'nin sohbetleri, kültür, sanat ve sosyal yaşamın diğer değerlerini, bunların siyasetle olan içiçe geçmişliğini içerir. *Biri* ile *Öteki*, "Sen, ben..." veya "diğeri" olabilir; isimler önemli değildir, sadece içerikler anlam taşıyacaktır.

seau, halkın yalnız yasaları yapmalarının değil, onların uygulanmasını da bizatihi gerçekleştirmeleri gerektirdiğini, ancak buna olanak bulunmadığından, uygulanma (hükümet etme) kısmını aracı-temsilcilere bırakabileceklerini söylemektedir. Ne var ki, Fransız Devrimi'nin akabinde, Robespierre ve *Rousseau* karşıtlarının devrim ertesi mücadeleyi kazanmaları sonucunda, durum değişmiş ve meclise seçilen temsilciler, ulusal yasaların ve ulusal siyasetin *halk adına ama halktan bağımsız ve tek egemenler* olarak kabul edilmişlerdir.

Fransız Devrimi'nden günümüze kadar gelindiğinde şimdi en çok raslanan ve artmış nüfusun gereklerine uydurulmuş modeli olan temsili "demokrasi"lerde, halk kendisi ile ilgili konularda aslında kendisine ait olması gereken egemenlik yetkisini kullanacak temsilcileri seçmekte, daha sonra bu temsilciler, "egemenliğin" güya "halk adına" belirli bir süre, genellikle dört veya beş yıl süre ile kullanılmasına katılmaktadırlar. Dolayısıyla bir defa temsilcilerini seçmiş olan halk –egemenliğini seçerken kullandığını kabul etsek bile– artık bu süre boyunca egemenlik yetkisini kullanamamakta, kendisi adına karar verme yetkisini bu temsilcilere devretmek zorunda bırakılmış olmaktadır. Bu durumda olsa olsa halkın, halk tarafından yönetiminde değil, halk "adına" bir yönetimden söz edilebilir. Aslında gerçek anlamda halk tarafından yönetim sözkonusu değilse, "halk için bir yönetimin" sözkonusu olamayacağını da tecrübeler bize göstermektedir. Çokpartili seçimlere indirgenen "demokrasi", olsa olsa siyasi partiler olarak organize olan bazı grupların iktidara gelmek için ve bu iktidarı, taraftarlarını memnun eden ama insan haklarını korumayan bazı uygulamaları "meşru" bir şekilde serbestçe gerçekleştirmek için seçtikleri bir yol oluyor. "Demokrasi", seçimde çoğunluğu sağlayan partinin dilediğini yapması, yani bir "çoğunluk" hakimiyeti haline gelmiştir.⁴

Bu çoğunluk hakimiyetinin seçimlerle oluşturulabilirdiği bir gerçektir. Ama nasıl bir çoğunluk? Seçim sistemlerinin değiştirilmesiyle daha düşük oy oranlarına dayanarak mecliste ezici çoğunluğu ele geçirmenin yolu açılmıştır. Böylece, sadece seçime katılanlarla (örneğin ülke halkının sadece %60'ı seçimlere katılıyor) alınan %30'luk bir pay, o partiyi iktidara getirebilmektedir. Çünkü diğer partiler, örneğin %25 veya %20 gibi daha az oranlara ulaşmışlardır. Ama halkın, hem de seçme hakkına sahip halkın %30'unun aldığı oylar, mutlak sayı olarak seçim hakkına sahip bütün halkın oyları yurt çapında %18'i etmektedir. Yani bütün "halkın genel irade"si, %18'lik bir azınlığın eline geçmektedir.

"Demokrasi" olarak adlandırılan sistemlerin işleyişinde halkın rolünün, sanıldığından çok daha sınırlı olduğu görülüyor. Yaygın olan "halk egemenliği" formülünün sadece bir fiksiyondan ibaret olduğu, ortadaki tek gerçektir...

Biri: Bu durumda şimdi demokrasi kavramını neden tırnak içine aldığını anlıyorum.

Öteki: Elbette. Demokrasinin içini boşaltıp bize yutturmaya çalışıyorlar. Buraya kadar kesmeden dinlediğin için teşekkürler ve allahaismarladık.

Biri: Güle güle usta.

⁴ Bu anlamda, demokrasi üzerinde sistematik olarak kafa yormuş ilk düşünür olan Platon'a göre demokrasi, en az iyi olan siyasi düzendir; çünkü demokrasinin bir sapması olan okhlokrasiye (kitlenin egemenliğine) kolayca dönüşebilir, böylece de en kötü siyasi düzen olan tiranlığa götürebilir. Aristoteles için demokrasi, en iyi siyasi düzen saydığı politeianın bir sapmasıdır: Demokrasi yoksulların çıkarlarını, yani yurttaşların yalnızca bir kısmını korur; diğer sapsın kamu düzeni biçimleri gibi o da, ortak yararı korumaz.

Göç Araştırmalarında Yeni Yönelimler: Ulus-Ötecilik Araştırmaları

Sydney Üniversitesi, Sosyal ve Siyasal Bilimler Bölümü Doktora Öğrencisi Derya ÖZKUL

2011 senesi Türkiye'den Almanya'ya göçün 50. senesiydi. Bu nedenle iki ülkenin de ilgili devlet kurumları, üniversiteleri ve sivil toplum örgütleri tarafından çeşitli toplantılar gerçekleştirildi. Göç konusu ne kadar farklı yönler içeriyorsa, bu toplantılar da bu yönlerin çeşitliliği kadar farklı konuları ele aldı. Ben bu yazımda geçtiğimiz dönemde Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenen akademik bir konferansın düşündürdükleri üzerine yazmak istiyorum.

Boğaziçi Üniversitesi'nde 23-24 Eylül 2011 tarihlerinde, Boğaziçi Üniversitesi ve Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (MiReKoc) işbirliğiyle "Debating the Immigration-Integration Nexus in Germany and Turkey: Where to Go from

Here?" ["Göç-Uyum Bağlantılarını Tartışmak: Buradan Nereye Gidilmeli?"] adı altında bir konferans düzenlendi. Konferans, hem konunun çeşitli boyutlarının uluslararası uzmanlar tarafından açıklanmasına olanak tanıdı, hem de özellikle soru-cevap bölümlerinde kapsamlı tartışmaların yapılmasını sağladı. Türkiye'den, Almanya'dan ve dünyanın diğer ülkelerinden gelen katılımcılar, göç süreçleri hakkında genel bir bakış açısı sundular. Türkiye'den bugün bu konudaki dünyanın sayılı uzmanlarından sayılan Prof. Nermin Abadan-Unat; Prof. Kemal Kirişçi, Prof. Ahmet İçduygu, Doç. Dilek Çınar, Doç. Levent Soysal, Almanya'dan Prof. Werner Schiffauer, Prof. Dietrich Thränhardt, Doç. Czarina Wilpert, Prof. Andreas Geiger ve ayrıca göç alanında dünyanın en kapsamlı çalışmalarını yapmış uzmanlarından Prof. Stephen Castles, Prof. Peter O'Brien, Prof. Rinus Peninx, Doç. Eva Østergaard-Nielsen bildiri sunular arasındaydı. Konferansın ilk günü uluslararası göçün farklı yönlerine ayrılmıştı. İkinci gününde ise ulus-ötecilik özelinde bir panel düzenlendi.

Türkiye'den Almanya'ya göç konusu, bugüne kadar iki ülkedeki araştırmacılar tarafından incelendi. Bu araştırmalar, (işçi anlaşmalarının öncelikli nedeni olan) göçün ekonomiye katkısı üzerinde, daha sonra da (araştırma kaynakları özellikle göç verilen ülkelere daha fazla olduğu için) göçmenlerin göç alan ülkelere uyumu üzerinde oldu. Uyum eksikli tartışmalar, haklı bir nedenden - iki farklı yerden gelen insanların birbirleriyle yaşama sürecinde yaşanan zorluklardan - kaynaklanıyordu. Ancak yapılan hata, bu araştırmaların çoğunlukla göç alan ülkeler tarafından finanse edilmesi ve tasarlanmasından kaynaklandı. Bu nedenle göç ve uyum ekseninde yapılan araştırmalar, sadece göçmenlerin yaşadıkları ya da 'yaşamaları gereken' bir süreci anlattı. Göç alan ülkenin hali hazırda oturanlarının da doğal olarak bu süreçte değişeceğini göz ardı etti.

Emile Durkheim ikili ilişkilerle (diyadik), üçlü ilişkileri (triyadik) birbirinden ayırır. Durkheim, iki kişinin arasına üçüncü bir kişi geldiğinde, iki kişi arasındaki ilişkinin de değişeceğini anlatır. Bunun en basit örneğini çekirdek bir aile yapısı içerisinde görebiliriz. Eşlerin ilişkisi yanlarına bir çocuk geldiğinde değişecektir ya da iki arkadaşın arasına üçüncü bir kişi geldiğinde, iki arkadaşın arasındaki ilişki de farklı bir boyut kazanacaktır, vb. Aynı şekilde göç sürecinde de, gelinen toplumlarda sadece göçmenlerin ilişkisine değil, daha önce orada olan kişiler arasındaki ilişkilere de, dolayısıyla bir toplumun bütün olarak nasıl değişeceğine bakılmalıdır. Bugüne kadar yapılan göç ve uyum ilişkileri ne yazık ki, sadece ilk yöne baktığı için, tartışmalar uyum değil asimilasyon tartışmaları içerisinde yürüdü. Bu

nedenle uyum ile asimilasyonun farkını anlayabilmek zorlaştı. Oysaki göç süreçleri uyum=asimilasyon şeklinde değil, daha geniş bir çerçeveden ele alınmalı; toplumun bütününün nasıl bir dönüşümden geçtiği göz önünde bulundurularak tartışılmalıdır.

Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleştirilen konferansın bence ikinci olarak gösterdiği, sadece tek bir toplumun değil, ulus-ötesi bağlar ile birlikte göç alan ülkeler kadar, göç veren ülkelerin de geçirdikleri sosyal dönüşümleri incelememiz gerektiğidir. Dolayısıyla önemli olan sadece göç alan ülkede yaşanan değişiklikler değil, bu değişikliklerin Türkiye üzerinde oluşturduğu yeni dönüşümlerdir. Yukarıda belirttiğim gibi, konferansın ikinci günü, özel olarak 'ulus-ötecilik' kavramı üzerine bir panel ile başladı. Ulus-ötecilik (uluslararası yazında 'transnationalism') - özellikle Anglo Sakson ve Alman akademisinde gelişen bir kavram olarak - göçmenlerin göç ettikten sonra sadece içinde buldukları ülkeler ile değil, geldikleri ülkeler ya da başka ulus-devletler ile hala iletişim halinde olduklarını anlatır. Bu anlamda araştırmaların odak noktasını da sadece tek bir ulus-devlet olarak değil, aynı anda iki ulus-devlet arasında oluşan, gelişen ve geliştirilen bağlar olarak belirler.

Ulus-ötecilik özellikle göçmenlerle birebir çalışan antropolog, sosyolog ve sosyal coğrafyacılar tarafından geliştirilmiş bir kavramdır. Antropolog ve sosyologlar, derinlemesine birebir yaptıkları görüşmeler ve katılımcı gözlemlerinde ulus-ötesi bağların varsayıldığı üzere zamanla zayıflamadığını, aksine devam ettiğini gözlemlediler. Klasik göç teorilerine göre (özellikle Chicago ekolünden kaynaklanan teoriler), göçmenlerin bir ülkede geçirdikleri süre arttıkça, geldikleri ülke ile bağlarının azalacağı ve elbet bir gün tamamen kopacağı varsayıldı. Oysaki Türk göç tarihinde biz bunun gerçekleşmediğini, göçmenlerin gittikleri ülkelere Türkiye ile çeşitli alanlarda çeşitli bağlar kurmaya devam ettiklerini gördük. Bugün Almanya'da bulunan Türk göçmen dernekleri, elbette ki Almanya'da yaşadıkları ihtiyaçlar üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak bu Türkiye ile bağlarının azaldığı anlamına gelmez. Dahası bugün Türkiye siyasetinde yaşanan birçok gelişmenin arkasında yurtdışında yaşayan Türklerin de etkisi olduğu söylenebilir. Bu da ulus-ötesi bağların ne derece kuvvetli ve araştırmaya değer olduklarını gösterir.

Bu alanda çalışan sosyal coğrafyacıların katkısı ise özellikle önemlidir. Uluslararası yazında 'transnationalism' olarak kullanılan terim, Türkçeye ulus-ötecilik ya da ulus-aşırıcılık olarak çevrilmiştir. Ben terimin coğrafi niteliklerinde meydana gelen değişiklikleri yansıttığı için 'ulus-ötecilik' teriminin daha uygun olduğunu düşünüyorum. Ve tam da bu nedenle siyaset bilimcilerin ve siyaset uygulayıcılarının kuramsal anlamda coğrafyacılarla mutlaka destek alması gerektiğine inanıyorum. Zira göç siyasetleri oluşturulurken, göçmenlerin tek bir ülkeye bağlı olabilecek varsayımı, ulus-ötecilik yazını sayesinde bugün tamamen çürütülmüştür.

Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenen bu konferansın en önemli özelliği, bundan sonra yapılması planlanan göç araştırmalarının nasıl olması gerektiği üzerinedir. Bizlerin, öncelikle, değişen coğrafi algılamaların siyaset tablosuna nasıl yansımaları gerektiği üzerinde kuramsal araştırmalar yapması gerekmektedir. Eğer ki ulus-ötesi bağlar kuvvetli ise, 'göçmenlerin aidiyet ilişkilerine paralel olarak yeni bir siyasi çerçeve nasıl çizilebilir?' konusu tartışılmalıdır. Nite-

kim mevcut düzen, uzun süre boyunca/temelli olarak tek bir ulus-devlete aidiyet hissedileceği varsayımına dayalıdır. Ancak günümüzde gelişen hızlı ulaşım ve iletişim çağında göçmenler, iki ulus-devlette de yaşananları yakından takip edebilmekte, aynı anda farklı coğrafyalar ile ilişkiye girebilmektedir. Bu da mevcut düzenin dayandığı varsayımları çürütmektedir. Giderek hızlanan iletişim, bu süreci daha da arttıracaktır. Bu çerçevede gelişen bir göç süreci, devlet-vatandaş ilişkilerine ne tür değişiklikler getirmektedir?

Türkiye-Almanya ilişkileri özelinde, benim birinci önerim, ulus-ötesi bağların sadece Almanya üzerinde değil, Türkiye üzerindeki etkileri üzerinde de çalışılmasıdır. Bugün Türkiye'de tartışılan 'demokrasi açılımları' (azınlık hakları, Kürt ve Alevi açılımları, başörtüsü tartışmaları, vb.) ne derecede ulus-ötesi bağlar ile gelişmektedir? Bu açılımların oluşmasında bu tür bağların rolü nedir? Eğer bu bağların önemi büyükse, herhangi bir ulus-devletin içsel işleyişinin yurtdışından kaynaklanan etkenler ile şekillenmesinin anlamı nedir? Bu tür kuramsal sorgulamalar sonucunda, göç ve demokrasi kuramları da birlikte geliştirilmiş olacaktır - ki bu alan oldukça zayıftır.

İkinci önerim, bu sürecin benzer başka süreçler ile karşılaştırılmasıdır. Almanya göç siyasetlerinin tam tersi yönde bir siyaset izlemiş olan Avustralya bu açıdan önemlidir. Almanya'ya 1961 yılında yapılan ilk işçi anlaşması ile başlayan göç süreci, benzer bir şekilde 1968 yılında Avustralya'ya doğru başlatıldı. Türkiye'den gelen göçmenler iki ülkeye de aynı amaçlar ile yola çıkmışlardı. Ancak iki ülkede birbirinden tamamen farklı göç siyasetleri ile karşılaştılar. Almanya'da ancak misafir işçi statüsünde göçe izin veren devlet siyasetleri, Avustralya'da tam tersine temelli yerleşim üzerinden kurgulanmıştı. İki devletin de siyasetleri, zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar ve çıkar grupları nedeniyle büyük değişimler geçirdi. Almanya'da sadece kısa süreli göçe izin veren modelin yetersizliği fark edilirken, uyum konuları tartışmaya açıldı; Avustralya'da ise çok kültürlülük siyasetleri gözden geçirildi. Kısacası, iki ülkedeki değişiklikler de aynı zamanlarda birbirlerine tamamen zıt yönlerde gelişti.

Karşılaştırmalı siyaset çalışmaları, resmin farklı bir bakış açısıyla çizildiğinde nasıl olacağını gösterir. Ben bu nedenle Almanya üzerinde yapılan göç analizlerinin mutlaka bir karşılaştırma ile desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Almanya-Avustralya karşılaştırılmasının yukarıda açıkladığım nedenlerden ötürü özellikle önemli olduğuna inanıyorum. İkinci aşamada, bu iki farklı siyasetin göçmenlerin günlük hayatlarını, dahası ulus-ötesi bağlarını ne derecede şekillendirdiğini görmemiz gerekir. Tüm bu sorgulamalar bugün Almanya'da sık sık tartışılan eğitim, sağlık, siyasete katılım alanlarında yeni resimler görebilmemizi sağlayacaktır.

Son olarak, Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenen bu konferans bizlere göç araştırmalarının aslında sosyal bilimlerin bütününde var olan ve yeteri kadar gösterilemeyen bir gerçeği gösterdi. Asıl olan, insanların sadece kalemlerle çizilmiş sınırlar içerisinde değil, sınır-ötesi dahil, birbirleriyle olan ilişkilerinin ne derecede güçlü olduğunu incelememiz gerektiğidir. Bu tartışmaların en önemli özelliği, bugüne kadar yapılan sosyal bilim araştırmalarının ulusal sınırlardan çıkartılıp, insanların birbirlerine her koşulda ne derecede bağlı olduğunu göstermesidir. Zira her insan birbirine tabii ve birbirine muhtaçtır.

Entegrasyon Yerine Kültürlerarasılık!

Sanat Alanındaki Gecikmiş ve Gerekli Reformlara İlişkin Düşünceler

Prof. Dr. Wolfgang SCHNEIDER Hildesheim Üniversitesi Kültür Politikaları Enstitüsü

Kültür politikaları yerel politika kapsamına girer, nitekim Alman Kentleri Meclisi (*Deutscher Städtetag*) bunu talep etmektedir. Peki bu ne anlama gelir? Sanatın olanaklı kılınması daha çok gönüllülüğe dayanan bir görevdir ve bütçelerin sınırlı olduğu bir dönemde belediyeler kültürel desteği kısıtlamaya gitmektedir. Belediyelerin üst düzey yetkilileri konulara çok daha yakın olduklarından, aslında kültürel kimliğin küreselleşen bir dünyada ne anlama geldiğini bilmelidirler, kültürel eğitim aracılığıyla toplumumuzun geleceği için hangi potansiyelin yaratılabileceğini, demokrasinin, ancak herkes için kültür ve herkesin kültürü gerçekleştirildiği takdirde işleyebileceğini bilmelidirler ve bu artan oranda şunu ifade etmektedir: Kültürlerarası politikalara ihtiyacımız var!

Alman Federal Meclisi'ne bağlı "Almanya'da Kültür Araştırma Komisyonu" şunu belirtiyor: "Eğer yaşama şekil verme istemi bir yönüyle yaşamın kısa olmasından kaynaklanıyorsa, öyleyse onu güzel ve iyi şekillendirmek için itici gücün geldiği yer, yaşamı topyekün olumlayabilme olanağına duyulan özlemdir".

Sanat, nitekim insani duyguların dile getirildiği o belirli ifade biçimleri olarak kendini gösterir. Bu düşünce temelinde, insanlara, kendi kültürel ilgilerini gerçekleştirmelerine, yeteneklerini geliştirmelerine ve kültürel yaşama katılmalarına fırsat tanınmalıdır. Öyleyse kültüre verilen kamusal desteğin meşruiyeti ekonomik güç, turizm faktörü ve hatta dolaylı randıman değeridir.

Kültürlerarasılık: Bir Kenar Notu

Bu bir üst yapı olabilir. Peki kültür çoğrafiyasındaki alçaltıların durumu nedir? Göç, Alman tiyatrosunda yalnızca bir ikincil konumdadır. Devlet tiyatrolarında pesonel eksikliği sorunu yaşanıyor, tiyatro eğitim merkezlerinde göçmen eleman oranı temsili bir büyüklüğe sahip olmanın çok gerisinde ve izleyici kitlesi, her ne kadar sayıca azalsa ve yaş oranları artsa da, kesinlikle çeşitlilik kazanmamaktadır. Alman Tiyatro Derneği'nin son tartışmaları onlarca yıllık bir gecikmeyle başladı, tiyatro uygulamalarındaki yapısal önlemler geçikmiştir, konuya ilişkin bazı etkinlikler ve yayınlar tartışma için yararlı, ancak kültür politikaları için çıkarımların fomüle edilmesi gerekiyor. Kamunun ayırdığı yıllık bütçenin %25'i ile iki milyon Euro'dan fazla- görsel sanatlar örnek olmakla görevlendirilmelidir.

Hildesheim Üniversitesi Kültür Politikaları Enstitüsü'nün 2010 yazında gerçekleştirdiği bir sempozyum, bu gereksinime yanıt bulmayı kendine amaç edindi. Toplumun öz anlayışının göç konusu bağlamında drama sanatlarına nasıl yansıdığı

formüle edilmesi gereken bir soruydu, tiyatro politikası tasarılarının kültürler arasındaki alışverişi nasıl harekete geçirdiğinin incelenmesi gerekmektedir. Hangi sanatsal programlar kültürel dönüşümü ayrıntılı olarak tartışmaktadır, kültür aktarımı için tiyatroların hangi olanaklara gereksinimi vardır ve böyle bir reform, belki de tüm tiyatro sisteminin de değişmesine nasıl yol açabilir? Entegrasyon, küreselleşme süreçlerinin yaşandığı bir dönemde toplumsal ve siyasal faaliyetin en büyük sorunsallarından biridir. Farklı etnik kökene, dinsel yönelimlere ve kültürel geleneklere sahip insanlara günlük yaşama eşit katılımları için olanak tanınması söz konusudur. Entegrasyonun bir amacı da, çoketnisiteli ve çokkültürlü bir toplumda kültürel çeşitliliğe saygı gösterilmesidir. Kültür politikaları, kültürel farklılıkların anlaşılmasına ve kabul görmesine katkı sunarak, entegrasyon için verilen çabalarda temel bir rol oynayabilir. Bu bağlamda kültürlerarasılık, kültür politikası istemlerinin tanımlanmasında ve entegrasyonun kültürel uygulama aracılığıyla olanaklı kılınmasında anahtar kavram olarak kullanılmaktadır.

Bir Sanat Olarak Kültürlerarasılık

Göç bir olgudur. Şu an Almanya'da her üç çocuktan biri bir göçmen aileden gelmektedir, bazı kentlerde öğrencilerin yarısından fazlası göç kökenine sahiptir. Ülkemizde milyonlarca insan Türk, Doğu Avrupa ya da Afrika kökenlidir. Ancak göç çevreleri etnik kökene göre değil, birbirinden daha çok değer anlayışlarına, yaşam biçimlerine ve estetik eğilimlerine göre farklılık göstermektedir. 2010 tarihli, Göç Kökenli insanların Almanya'da ve Kuzey Ren Vestfalya'daki Yaşam Dünyaları ve Çevreleri Araştırması'nda (www.interkulturpro.de) saptanmış olduğu gibi, birçok göçmen kendini çokkültürlü Alman toplumunun bir parçası olarak kavlıyor. En önemli bilgi ise, göçmenlerin kültür ve sanat alanında daha fazla temsil edilmeyi istemeleridir. Çünkü tüm kültür birimlerinin eğitim etkinliklerinin yalnızca yüzde biri hedef kitle olarak göçmenlere yöneliktir, yalnızca yüzde dokuz göçmen kültür dernekleriyle işbirliği yapmaktadır, ama bu birimlerin çoğu, kültür ve sanatı bu bağlamda bir köprü olarak görüyor. Kültür Araştırmaları Merkezi'nin de 2010'da Federal Eğitim Bakanlığı için yaptığı bir inceleme bunu ortaya koymuştur (www.kulturforschung.de).

Kültür ve sanat, kültürlerarası bir diyalogun gerçekleşebilmesi için vazgeçilmezdir. Sanatın içinde barındırdığı dinamik, deneyci ve yenilikçi karakteri, duygusal potansiyeli ve nihayet vücut dilini kullanabilme olanağı, iletişimi kolaylaştırmakta,

diğer kültür ve geleneklerle karşılaşılmasına destek sunmaktadır ve karşılıklı kabul etmeyi de güçlendirebilir. Eğitim süreçleri farklı değer anlayışlarının ve yaşam biçimlerinin aktarımını sağlayabilme gücüne sahiptir. Birbiri hakkında bilgi sahibi olmak ve anlayış göstermek, toplum içerisinde şiddetten arınmış bir ortak yaşamın başlıca önkoşullarıdır. Böylece izlenecek yol belirlenmiştir: Kültürlerarası görevler üzerinden kültürlerarasılığa geçiş. Bu, herkesten çok sivil toplum aktörlerinin özel bir biçimde öne çıktığı, 2008 Avrupa Kültürlerarası Diyalog Yılı'nın anlam ve önemine tekabül etmektedir. Avrupa Kültürlerarası Diyalog Yılı'nda, bakış açısının, birlikte neye yönelmesi gerekliliği önem kazanmıştır: "Biz kültürlerarası yeniliği gerçekleştirmek ve kamusal alandaki karar vericileri kültürlerarası girişimlerde desteklemek istiyoruz. Kültürlerarasılığı, bir diğer ifadeyle kültürlerarası çabalarla kültürlerin geliştirilmesi ilkesini, yeni insani değerimiz seviyesine taşımak zorundayız". "Gökkuşluğu" adını taşıyan raporda bu sözlere yer verilmiştir (www.intercultural-europe.org).

Bir Model Olarak Kültürlerarasılık

Mark Terkessidis, artık geleceğe şekil vermenin konuşulması zamanının geldiğini yazıyor. Daha önce Köln'de, şimdi de Berlin'de yaşamakta olan yazar bunun için bir tasarı geliştirdi: Kültürlerarasılık programı. 2010'dan bu yana, Suhrkamp bilimsel yayınlarının bir yayını dizisinde, göç toplumu olarak Almanya'da nelerin yanlış yürüdüğünü, neden makro düzlemde onlarca yıldır neredeyse hiçbir hareketlilik olmadığını ve aynı zamanda yerel birimlerin mikro kozmosunda hangi potansiyellerin baş gösterdiğini okumak mümkün. Kültürlerarasılık bir yöntem biçimi olarak betimlenmektedir, ama kesinlikle salt ütopyik bir taslak değil, tersine eylem kuralları olarak kavranmayı istemektedir. Konu "aradaki kültür"dür, kültürlerarasılık "ilkesi"dir, ki kültürlerarasılık "ilkesi"nin, çoğunluk çeşitliliğe dayalı üretiminde duyarlılık sağlaması istenmektedir. Nitekim bu düşüncenin çıkış noktası, Terkessidis'in Parapolis ve Heterotopi kavramlarıyla karakterize ettiği yeni bir dünya anlayışıdır. Terkessidis'e göre nüfusun artan oranda hareketliliği karşısında "biz" tasarımının düzgüsel inşası, geleceğe dönük bir durumu yansıtmamakta. Ona göre polis dağılmıştır, parapolis ise yeni bağları tesis etmektedir. Kültürlerarasılık "modeli" ile normların sorgulanması, bireylere açınmayı ve yabancı ortamların yakınlığını keşfetmeyi sağlayan çerçevelerin oluşturulması gündemdedir. Bu heterotopiler, kültürlerarası bir kenti yoğun bir şekilde etkilemektedir, heterotopilerin amacı va-

rolanın korunması değildir, tersine "farklılıkların harekete geçirilmesi ve yeni bir kompozisyonun sağlanmasıdır". Terkessidis'in tasarısına göre, sokaktaki çokluğun değişik bir toplum düşüncesi için çıkış noktası olması çok daha verimlidir. Bunun için kurumların farklı yapılandırılması gerektiği belirtilmekte. "Devlet kurumlarının ya da onun paralarıyla finanse edilmiş kurumların-resmi dairelerden olduğu kadar yerel kamusal işletmelerden, müzeler, kütüphaneler ve eğitim kuruluşlarından da söz edilmektedir- artan çeşitlilik gereksinimlerine yanıt verebilmek amacıyla değişmeleri zorunludur". Bu sav, dört aşamada "engellerden kurtulmanın sağlanmasını" hedefleyen bir programı da ortaya çıkarmaktadır: Kurumların sahip olduğu kültürün anayasasında, kural ve değerlerinde yeni bir ayar yapılması gereksinimi bulunduğu belirtilmektedir. Varolan personel birleşiminin aksaklıkların denetlenmesini ve değişimi beklediğinden, maddi temelin genişletilmiş olanaklar için bir önkoşul olduğundan, uygun ortamların -en geniş anlamda- şekillendirilmesi, çevrenin evrenselleştirilmesi ve stratejilerin yönünün ana akım olarak farklılığa yoğunlaştırılmasından söz edilmektedir.

Almanya'daki tiyatrolar ve tiyatro grupları için bu neyi ifade eder? Neler yapılıyor ve hangi tasarılar mevcuttur? Hangi kültürlerarası sanat aktarımları ve sunulan hangi çokkültürlü olanaklar, modelleri etkilemektedir? Bu Köln'de tartışıldı ve tartışmaların dökümantasyonu "*Tiyatro ve Göç. Tiyatro Uygulamaları ve Kültür Politikaları*" adlı kitapta yer alıyor (Transkript Yayınevi, Bielefeld 2011). Söz kültürbilimcilerde ve tiyatro sanatçıları arasında. Kültür politikaları ve tiyatro uygulamaları sorgulamaya tabi tutuluyor. Tiyatronun kültürel kimlik için bir sahne olmasıyla, yabancı olanla yüzleşmesi, toplumsal katılım ortamları teşkil etmesi, kültürlerarası diyalog için olanak sunmasıyla ilgili farklı pozisyonlar var.

Bir Köprü İşlevi Olarak Kültürlerarasılık

Alman Federal Meclisi Araştırma Komisyonu'nun sonuç raporunda, "küreselleşme ve uluslararasılaşma çağında, kültür ve sanatın kimlik tahsis edebilme etkisine sahip olması gerekir" denilmekte. Kültürlerarası süreçlerde sanatsal potansiyel, olası bir köprü işlevi olarak öne çıkarılmakta. Bu varsayım, anketlerdeki gözlemler tarafından desteklenmektedir. Bu anketlerde "yabancılaşma" sanatsal çekiciliği açıklık kazanmaktadır ve örneğin genç ve yaşlılar tarafından etnoloji konulu sergilere büyük ilgi gösterilmesi, yabancıların çekiciliğine açıkça işaret etmektedir. Toplumun diğer ülkelerin

kültür ve sanatlarıyla uğraşmaya kesin bir ilgisi var.

Kültür Araştırmaları Merkez'inden Susanne Keuchel yaptığı bir ön araştırmada, kültür ve sanatın mevcut olası köprü işlevini belgeliyor. "Araştırma kapsamında söyleşiye katılanların çoğu, sanatla köprüler kurulması fırsatını verdikleri yanıtlarla olumlu olmuştur. Bunlar özellikle arabuluculuk işlevi atfedilen, müzik ya da sanat sergileri gibi sözel olmayan sanatlardır. İranlı bir şarkıcı şöyle söylüyor: "Sanat kesinlikle bir köprü olabilir. Benim diğer müzisyenlerle konuşmama gerek yok, hepimizin müzik yapıyor olması yeterlidir. Burada müzik dil olmaktadır". (İranlı bir şarkıcı)

Sanatın hangi biçimlerde bir köprü işlevi üstlenebileceği, ankete katılan sanatçılar tarafından farklı tanımlanmıştır. Bir yandan, bir kültür çevresine ait alımlayıcının diğer bir kültür çevresinin sanatına eğil-

mesi durumlarına değinilmiştir. Bir Türk ressam, Berlin-İstanbul Sergisi gibi etkinliklerin, insanların diğer ülkeler hakkındaki bilgilerini genişletmeye ve yanlış tasarımların düzeltilmesine katkı sunabileceğini belirtmiştir. Ressam ayrıca kendi sergileri kapsamındaki karşılaşmalara da değinmiştir. Sanat üzerinden "beyinlerdeki yanlış tasarımların yıkılması için konuşmaya başlanabilmekte". Kültürel köprülerin bu tarzda kurulmasının diğer bir örneği, farklı kültürlerden müziğin dinletildiği konserlerdir. Bir müzisyen şunu söylüyor: "Farklı kültürlerden müziğin sahnelenmesi, halklar arasındaki iletişimi güçlendiriyor ve diğer kültürel görünümlere duyarlılığı artırıyor". (Rus müzisyen)

Bir Misyon Olarak Kültürlerarasılık

Diğer yandan, farklı kültürel kökene sahip sanatçıların birlikte yaratıcı etkinlikte

bulunabilecekleri sanat projeleri, kültürel köprülerin kurulmasına örnek gösterilmiştir. Bir oyuncu, uluslararası yapımların artan bir açıklığa ve duyarlılığa neden olduğunu ifade ediyor. Bir hattat, dünyanın farklı bölgelerinden gelen diğer hattatlarla, kültürlerarası bir şenlik kapsamında birlikte kitap hazırladıkları bir projeden söz ediyor. Ankete katılan diğer bir sanatçı, kültürel köprülerin inşasının bir tarzı olarak, farklı biçimleri birbiriyle kaynaştıran ve yeni bir oluşumu gerçekleştiren Crossover müzik türünü öne çıkarıyor. Son olarak belirtilen bu örnekler, köprüler oluşturulması anlamında, "diğerinin" kültürü için sanat yoluyla yalnızca daha iyi bir iletişimi olanaklı kılmaz, ayrıca yeni "hibrid" sanat biçimlerinin oluşmasında katalizör işlevi görür.

Bu tür olumlu yanıtların yanı sıra, sanat aracılığıyla köprüler kurulması fırsatları konusunda bazı noktalarda kuşkucu dü-

şünceler de olmuştur. Buna göre sanat alanı öyle eliter ki, yeni kitlelere ulaşamakta, tersine ancak "zenginleri zenginlerle" birleştirmekte. Gerçek bir köprü ise "normal bir insanın da erişimi" için, "yaşam kültürü" alanını da kapsamalı.

Tüm düşüncelerden, tüm kuramsal tartışmalardan ve uygulamalara ilişkin çözümlerden, kültür ve eğitim politikalarına yöneltilen bir görevin kapsamına girmesi gereken bilgiler elde etmek mümkün. Kültür coğrafyasındaki gelişmeler artık rastlantılara bırakılamaz, tersine kamu sorumluluğu gereği, maddi olanaklarını salt alışılmış kültür kullanıcılarının ilgisine sunmamalıdır, tüm topluma, herkes için olan bir kültür olanaklı kılmalıdır. Bizim göçmen salonlarına ihtiyacımız yok, sanat birimlerinin kapsamlı bir reformuna gereksinimimiz var!

Çeviri: Die Gaste

Kitap Duyurusu

Göç Kökenli Çocukların Yoksulluğu Boyutları, Belirtileri ve Nedenleri Carolin Butterwegge

Göç kökenli çocuklar, Almanya'da göç kökenli olmayanlardan iki kat daha sık yoksulluk koşullarında yaşıyor. Yazar kapsamlı araştırmalarıyla bu durumun konut, sağlık ve eğitim alanlarına, farklı göçmen toplumların toplumsal ilişkisine nasıl yansıdığını bu kitapta irdeliyor. Bu araştırmalar, göçmenler arasındaki yoksulluğun, toplumdaki neo-liberal değişimlerden kaynaklanan toplumsal eşitsizliğin sınıflara ve göçmenliğe özgü yeniden yapılandırılmasıyla bağlantılı olduğunu ortaya koyuyor. Örneğin iş piyasasında gerçekleşen dışsallama, eğitsel yetersizlik ve çok çocuklu aile durumu yoksulaşmayı etkiliyor. Göçmenlerin katmansal aidiyetini belirleyen bir diğer etmen de yabancı hakları. Bir çocuğun yoksulluk koşullarına rağmen olumlu bir duyumuyla büyümesi, göçmen çocukları için henüz yeterli düzeyde araştırılmamış olup, kişisel ve ailesel risk ve koruma faktörlerinin karşılıklı etkileşimiyle bağlantılı.

İçerik:

- Araştırmalarda güncel durum ve göç kökenli çocukların yoksulluğuna ilişkin araştırma gereksinimleri
- Göç kökenli çocukların yaşam koşulları
- Göç kökenli çocukların yüksek yoksulluk risklerine yönelik açıklama girişimleri

Yazar hakkında:

Dr. Carolin Butterwegge, sosyalbilimci ve Kuzey Ren Vestfalya Eyalet Meclisi üyesidir (Sol Parti) Wiesbaden, VS Verlag für Sozialwissenschaften 2010. 580 Sayfa
ISBN 978-3-531-17176-0

Eğitimde Biyokorsanlık Varolan Eğitim Politikalarına Karşı Bir İtiraz Armin Bernhard

Kitapta, güncel eğitim planlamaları ve bu planlamaların toplumsal nedenleri incelenmektedir. "Eğitim reformu" adı altında pazarlanan stratejilerin, gerçekte biyolojik korsanlığın özel bir görünümü olduğu, neo-liberal kapitalizmin talan seferinin insan "kaynağının" kendisini hedef aldığı ve buna uyarlanmış ve önceden tasarlanmış öğrenim ve vasıflandırma süreçleri aracılığıyla söz konusu kaynakların, ekonomik yarar ve ekonomik egemenlik için hazır hale getirilmeye çalışıldığı ele alınmaktadır.

Yazar, yalnızca incelemeye sınırlı kalmayıp, eğitimi yeniden üretilebilir bir meta olarak ele alan egemen görüşe karşı farklı bir eğitim anlayışını ana hatlarıyla geliştirmektedir.

İçerik:

- İnsan kaynaklarının işletilmesi olarak eğitim. Küreselleşen bir toplumda insanlığın temel güçlerinin yazgısı.
- Neo-liberal bir toplumda insan hammaddesinin "oluşumu".
- Eleştirel eğitim kavramlarının unsurları.
- Hayali ölçümlerin ötesi: Eğitimin demokratik örgütlenmesi için tezler.

Yazar hakkında:

Armin Bernhard, Duisburg-Essen Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Pedagoji Enstitüsü'nde Genel Pedagoji profesörü.

Offizin Verlag

ISBN: 9783930345847

Organize Seri Cinayetler ve Banka Soygunları: Nationalsozialistischer Untergrund (NSU)

Enver Şimşek: 9 Eylül 2000 Cumartesi günü Nürnberg'de silahlı saldırıya uğradı. İki ayrı çaptaki silahtan ateşlenen sekiz kurşunla yaralandı. İki gün sonra kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetti.

Abdurrahim Özudođru: 13 Haziran 2001 Çarşamba günü saat 21:30 sularında Nürnberg Gyulaer Straße'de ölü olarak bulundu. 7,65 mm çapındaki bir silahtan ateşlenen iki kurşunla başından vurularak öldürüldüğü kaydedildi.

Süleyman Taşköprü: 27 Haziran 2001 Çarşamba günü Hamburg-Bahrenfeld semtinde iki ayrı çaptaki silahtan ateşlenen üç kurşunla başından vurularak öldürüldü.

Habil Kılıç: 29 Ağustos 2001 Çarşamba günü Münih/Ramersdorf'da iki kurşunla başından vurularak öldürüldü. Olay yerinde mermi kovarı bulunamadı.

Yunus Turgut: 25 Şubat 2004 Çarşamba günü saat 10:30 sularında Rostock kentinin Toitenwinkel semtinde üç kurşunla başından vurularak öldürüldü.

Köln/Mülheim: 9 Haziran 2004 Mülheim semti Keupstr.'de parça tesirli bombanın patlaması sonucu 2 kişi ağır yaralandı ve çok sayıda kişi hastaneye kaldırıldı.

İsmail Yaşar: 9 Haziran 2005 Perşembe günü 10:15 sularında Nürnberg şehri Scharrerstraße'de ölü olarak bulundu. Vücudunda beş kurşun yarası olduğu kaydedildi.

Theodoros Boulgaridis: 15 Haziran 2005 Çarşamba günü saat 19:00 sularında Münih şehrinde ölü olarak bulundu. Başından vurularak öldürüldüğü kaydedildi.

Mehmet Kubaşık: 24 Nisan 2006 Salı günü saat 12:55 sularında Dortmund kenti Mallinckrodtstr.'de başından vurularak öldürüldü. Vücudunda ve başında birçok kurşun yarasının olduğu kaydedildi.

Halit Yozgat: 6 Nisan 2006 Perşembe günü saat 17:00 sularında Kassel şehri Holländer Str.'de başından vurularak öldürüldü.

Michèle Kiesewetter: 25 Nisan 2007 Çarşamba günü saat 14:00 sularında Heilbronn kentinde silahlı saldırı sonucunda hayatını kaybetti.

4 Kasım 2011 Cuma günü Eisenach şehrinde bir banka soyuldu. Soyuncuların peşine düşen polis ekipleri yapılan bir ihbar üzerine gittikleri yerde beyaz bir karavana ulaştı. Karavana yaklaştıkları sırada bir patlama gerçekleşti ve araç alev aldı. Karavanın içinde iki yanmış cesede ulaşıldı ve bu cesetlerin banka soyuncularına ait olduğu açıklaması yapıldı. Cesetlerde görülen kurşun izleri üzerine polis, soyuncuların patlama gerçekleşmeden önce intihar etmiş olabileceklerini kayıtlara geçti. İlerleyen saatlerde Zwickau kentindeki bir evde zaman ayarlı bir bomba patladı.

11 Kasım 2011 Cuma günü Federal Başsavcılıktan (Karlsruhe) gelen açıklama şöyleydi: "Federal Başsavcılık 11 Kasım 2011 tarihi itibarıyla, 2000-2006 yılları arasında Almanya'nın farklı illerinde gerçekleşen, sekiz Türk ve bir Yunan vatandaşının hayatını kaybettiği seri cinayetleri, 2007 yılında iki polis memuruna karşı düzenlenen ve bir memurun hayatını kaybettiği silahlı saldırıyı ve 4 Kasım 2011 tarihinde Zwickau kentindeki evin kundaklanması olayının soruşturmasını devralmıştır."

Federal Savcılığın soruşturma ile ilgili olarak "cinayetlerin aşırı sağcı bir grup tarafından gerçekleştirildiğine ilişkin yeterli somut kanıt ulaşılmıştır" ifadesiyle başlayan açıklamasında şu bilgilere yer verildi: 4 Kasım 2011 tarihinde Eisenach kentinde Uwe M. ve Uwe B.'nin cesetlerinin bulunduğu karavanda Heilbronn'da öldürülen polis memurunun silahına ulaşıldı. Zwickau kentinde zaman ayarlı bomba sonucunda havaya uçurulan evde yapılan araştırmalarda 2000-2006 yılları arasında havaya uçurulan evde kullanılan silah (Ceska 83 7.65 Browning) bulundu. Bugüne kadar elde edilen bilgilere göre ölen Uwe M. ve Uwe B.'nin yanı sıra polise teslim olan Beate Z.'nin doksanların sonundan bu güne aşırı sağcı gruplarla bağlantıları olduğu ortaya çıktı. Zwickau kentindeki evde yapılan araştırmalarda bulunan kanıtlar işlenen cinayetlerin aşırı sağcı motivasyona işaret ettiği tespit edildi. Bu doğrultuda sanık Beate Z. cinayet, cinayete teşebbüs, kundaklama ve terör örgütü üyeliği suçlarından yargılanacaktır. Soruşturmada konu olan olaylarda birçok aşırı sağcı kişi bağlantılarının olduğu görülmektedir.

Nasyonalsoyialist Yeraltı (NSU) tarafından işlendiği tespit edilen

cinayetlerle ilgili olarak Almanya Cumhurbaşkanı Christian Wulf "Bizzat ben bu işin takipçisiyim, bu konuda bana güvenin" derken Başbakan Angela Merkel (CDU), "Hepimiz failerin kim olduğunu, olayların birbiriyle bağlantısını bilen suç ortaklarının olup olmadığını öğrenmek istiyoruz. Bu nedenle ötürü bu olayları aydınlığa kavuşturana kadar huzura ermeyeceğiz" dedi. Almanya İçişleri Bakanı Hans-Peter Friedrich (CSU), "Çok iyi entegre olmuş ve toplumumuza katkıda bulunan vatandaşlarımızdır. Şimdi ise önemli olan korkmaları gerektiğidir" ifadelerini kullanırken, Adalet Bakanı Sabine Leutheusser-Schnarrenberger (FDP) mağdur ailelere finansal destekle katkıda bulunmak istediklerini açıkladı.

Almanya Göç ve Uyumdan Sorumlu Bakanı Maria Böhmer (CDU) birlikteliğin bozulmaması için çağrıda bulundu ve "Bu korkunç cinayetlerin adı terördür. Gerek federal düzeyde gerek eyaletler düzeyinde tüm çalışmalar yapıлып sonuna kadar gidilmesi ve aydınlatılmasını istiyoruz. Önemli olan birbirimize güvenimizin sarsılmaması. Almanya hoş geldin kültürünün olduğu bir ülkedir. Aşırı sağcı teröre Almanya'da asla yer yoktur" dedi.

Yeşiller Partisi'nden Mehmet Kılıç, "Bana öyle geliyor ki biz sadece buzdağın üst kısmını görüyoruz, altında daha büyük şeyler vardır. Güvenlik birimleri ve Anayasayı Koruma Dairesi bu kadar olayı görememişse bu bir skandaldır. Şayet görmüşler de görmemiş gibi yaptılarsa daha büyük bir skandaldır, bu işin korkunç boyutu" şeklinde olaya ilişkin görüşlerini bildirdi. Baden-Württemberg Eyaleti Uyum Bakanı Bilka Öney (SPD) ise, yeni bir güvensizlik ortamının yaratılmaması konusunda dikkatli olunması gerektiğini, Almanların da aşırı sağcı şiddete maruz kaldıklarını ve politikacıların toplumu medeni cesaret gösterme konusunda teşvik etmesi gerektiğini belirterek, "İnsan düşmanlığına karşı geniş çaplı bir ittifaka ihtiyacımız var" dedi.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türk ve Alman basınına ilişkin seri cinayetlerin sadece ırkçı bir saldırı olmadığına, "derin bir yapının" izlerini taşıdığına ilişkin olarak geniş yer verdiği değerlendirilerek, "Zira biz bu tecrübeyi çok acı şekilde yaşadık. Geçmişte 'faili meçhul' deyip, 'irtica' deyip faturayı dış mihraklara kesip, nice cinayetin üzeri örtüldü. Almanya'nın, bu süreci yakından incelemesini, Türkiye'nin derin yapılarla nasıl mücadele ettiğini kendisine örnek almasını tavsiye ediyorum" dedi. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ise, olayın sadece adli vaka olarak görülmemesi gerektiğine dikkat çekerek, "Bir kişi bir kişiyi öldürürse adli vakadır ama network halinde seri cinayet işlenmişse orada ırkçı terör örgütü var demektir. İçerde dostum Westerwelle de ifade etti; buna dönerci demek bile bu işin bir parçasıydı, öyle bir hava verildi ki burada döner işi yapanlar önyargı itibarıyla birbirlerini öldürüyormuş gibi gösterildi" dedi. Başbakan yardımcısı Bekir Bozdağ ise, "Hoşgörüsüzlük ve ırkçılığın olduğu yerde hiç arzu edilmedik şeyler olabiliyor" şeklinde görüşünü bildirdi.

Seri cinayetlerde ölen Türkiye ve Yunan vatandaşları anma ve olayı protesto etmek amacıyla Almanya'nın birçok kentinde gösteriler düzenlendi. Kassel, Nürnberg, Mainz ve Berlin şehirlerinde ışık zincirleri oluşturuldu.

Olayın "Dönerci Cinayetleri" şeklinde ifade edilmiş olması eleştirildi. Sebastian Edathy (SPD), kelimenin yılın en kötü kelimesi olarak seçilmesini önerdi. Darmstadt Teknik Üniversitesi'nden Prof. Janich, "Dili kullanırken, aceleci şekilde basitleştiren ifadelerle başvurmamak gerekir. Cinayetler için kullanılan bu kelimeyi yerinde bulmuyorum" dedi.

Olaylar ve olgular böyle gelişirken, söylenenler söylenmiş sayılırken, gerekenin yapılacağına dair sözler verilirken eller sıkılırken, bundan sonrasında ilişkin öğütler, tavsiyeler ve öneriler dilden dile dolaşırken, yaşanan acılara bir kez daha dem vurulurken; gerçek gerçeklikte aşığıdan gelen ırkçı-milliyetçi yapının ne denli etkin bağlantılar içinde olduğunun, gerçekleştirilen cinayetlerle bir kez daha somut olarak gözler önüne serildiği unutulmamalıdır.